Tizenhetedik évfolyam. 258-ik szám.

ELŐFIZETÉS
BELYBEN:
Egy évre ..... 24 korona.
Egy hóra ..... 2 korona.
VIDÉKEN:
Egy évre ..... 28 korona.
Egy hóra ..... 2 k. 40 f.
HIRDETÉSEK:
6-hasábos petit sor egyszer 20 fil. minden következőnél 16 fillér.
Nyilttér sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:
Aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.
KIADÓHIVATAL:
Aradi Nyomda Részvény-Társaság.
József főherczeg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1902. | FELELŐS SZERKESZTŐ: Stauber József. | Kedd, november 11.

Mai számunk főbb közleményei:

Vezércikk: Védekezés a munkanélküliség ellen.
A képviselőház ülése.
Aradmegye uj vasutja.
A waggongyár közgyülése.
Nikolits Péter halála.
Böhm Adolf sikkasztása az igazgató-választmány előtt.
A Gotterhalte-botrány.
Három gyilkosság a megyében.
Megyebizottsági választások.
Institóris Kálmán és a bécsi török követség.
Aradiak a szegedi Kossuth-szobornál.
Rámor Lajos távozása.
Közgyülés Makón.
Regény-Csarnok: A róma-párisi expresvonat. Forditotta: Ritt Gyula.

Védekezés a munkanélküliség ellen

Irta: **Ifj. Neuman Adolf.**

Arad, november 10.

II.

Annak megállapitása, hogy a nagy tömegben ki a *munkakerülő* és ki a *munkanélküli*, még annak is nehéz feladat, ki egész életét munkások között tölti, hát még az emberbaráti egyesületek megbizottainak, kik bizony nem mindig a munkások köréből választatnak olyan állás betöltésére, mely e téren szerzett sok tapasztalatot igényel. Sokat tudna erről elmondani Glück Frigyes Budapesten, kinek kezdeményezésére a budapest-józsefvárosi közjótékonysági egyesület egy foglalkoztató intézettel tesz kisérletet és egyelőre a következő foglalkozási ágakat karolja fel:

1. Ruhakészités kizárólag szegénygyermekek részére.
2. Selyemhulladékok feldolgozása.
3. Harisnyakötés.
4. Horgolás.
5. Tollfosztás.
6. Cimirás.
7. Papirzacskó készités.
8. Favágás és alágyujtásra alkalmas aprófa készités.
9. Kőzuzás.

Annak daczára, hogy ezen foglalkozási ágak ügyesen vannak megválasztva, találunk közöttük olyanokat is, melyekkel egyes kisiparosnak versenyt csinálnak és félni lehet, hogy ezen intézménynek is akadnak ellenségei éppen ugy, mint a sokat ócsárolt *fegyenciparnak*.

En egy alkalommal egy közkérdést intéztem munkavezetőinkhez, mondanák meg, milyen munkát lehetne kéregetők által végeztetni, mely munka valamely munkásosztály megélhetését nem sulyosbitaná, azokra nézve versenyt nem képezne. Legtöbben a tollfosztogatást emlegették, mert már a nagyobbani favágás által, sok favágó — kik között Aradon Simay István ur szerint *48-as honvédek* is találhatók — a munkanélküliek létszámát szaporitaná.

Németalföldön háziiparképen készitenek ládát, seprőt, kefét, szalmafonatokat, papucsot, a gyengébbek készitenek gyujtófát, édesfa-hántást, kávészem válogatást, papirzacskót, gyantagolyót. Mindezen munkák nem fizetik ki magukat, nagyobb ösz szegekkel pótolják a bevételeket. Gelléri dolgozatában találtam emlitést a *kötelező takarékosság* elvéről, ugynevezett takarékossági kényszerről, a melyet szerinte a legtöbb államban amugy is kötelezővé tett *betegsegélyezési* biztositással lehetne a gyakorlatban megvalósitani.

Mindazok, akik hazánkban a betegsegélyző pénztárak jelenlegi állapotát ismerik, tudni fogják, hogy a közeli jövőben ezeket valamely nagyobbszabásu intézménynek *alapjául* választani nem szabad, mert azok önmagukat is alig tudják fenntartani. Részleteket erről a *pénztári orvosok* tudnának mondani, kik uton, utfélen találkoznak azon felfogással, hogy ezen intézmény nem a munkások érdekeit képviseli és bizalmatlanságukat mi sem árulja el jobban, mint az, hogy nem ritkán hallják azon biztatást: „orvos ur, inkább megfizetem a gyógyszer árát, csak használjon, mert az *olcsó* pénztári orvosság ugysem gyógyit meg.“

Hazai viszonyainkra áttérve, mondhatom, egyesek sokat várnak a munkások képviseletéről a *parlamentben*, melyről egy helybeli lap október 16-án vezércikket közölt és azon óhajtásnak ad kifejezést, bár járnának el a *mieink* is oly alaposan, mint Anglia., mely országnak parlamentje már a mult század elején anquetteket rendezett, hogy a munkások viszonyait alaposan ismerve, megfelelő törvények alkotására *tapasztalatokkal* birjon. Az angol parlament tagjaiból alakult bizottság a pékmunkások viszonyait tanulmányozta *angol alapossággal* oly módon, hogy az egyes mühelyekbe éjnek idején ellátogattak a képviselők és ugy gyüjtötték az adatokat, az angol pékmunkások akkorában mérhetetlen arányu erkölcsi és anyagi sülyedéséről. Hogy igy fokják e fel feladatukat *a mi* munkásügyi bizottságunk tagjai is, ez a jövő titka.

Szerény felfogásom szerint, a védekezés a munkanélküliség ellen szerves összefüggésben áll az *általános munkáskérdéssel*, melynek megoldása kivétel nélkül minden állam vezérlő politikusainak sok fejtörést okoz; a munkásbajok orvoslására univerzális vények, receptek nem alkalmazhatók, ezek országonként és a munkások müveltségi fokai szerint, egymástól felette eltérők, annak megfelelő elbánást igényelnek. Iparszegény országban munkásokat állandóan foglalkoztatni teljesen lehetetlen, mert a mezőgazdasági munkák befejezése után, a városokba özönlő nem-szakmunkások veszedelmes versenyt fejtenek ki a szakmunkásoknak szerény igényeik által és a ki a részletek iránt érdeklődik, szerezze meg a helybeli legnagyobb ipartelepnek statisztikáját arra nézve, hány parasztmunkás teljesit szerény fizetésért szolgálatot munkagépek mellett, hol másfelé csakis szakmunkást szabad alkalmazni. Az aradi betegsegélyzőpénztár szomoru lajstromot tudna bemutatni azon balesetekről, melyek az által keletkeznek, hogy *nem-állandóan* gépek körül foglalkoztatott egyének alkalmaztatnak ilyeneknél.

A mezőgazdasági munkások beözönlését fokozza azon körülmény, hogy a modern gazda minden munkáját sokkal jobban *sietteti*, mint az előtt és már nem jó gazda számban megy azon földbirtokos vagy bérlő, ki tiz munkanap alatt szalmasgabonájának behordását és további 3—4 hét alatt annak elcsépelését be nem fejezte, holott azelőtt ezen munkák 2—3-szor annyi időt vettek igénybe.

Amint ezen fontos müveletek be vannak fejezve, kezdődik a munkás felesleg, mondjuk ki nyiltan: a magyar munkás-nyomor. Hogy milyen háladatos tud lenni a magyar munkás az *állandó* foglalkoztatásért, szabad legyen felemlitenem egy hozzám közel álló esetet: A Rajna melleti bonni *élesztőgyárosok* egyesülete, melynek tagjai az egész kontinensen el vannak terjedve, jutalom érmeket és dicsérő okleveleket küld mindazon munkásoknak, kik szakadatlanul 25 évet töltöttek egy és ugyanazon munkaadónál. Az idén összesen kiosztott 20 érem közül a mi munkásaink nyolcan kaptak ilyen érmeket, annak kitüntetéseül, hogy több mint 25 év óta állanak szolgálatunkban, tehát az összes érmek 40 százaléka jutott magyar munkásoknak.

Hogyan lehet az ecsetelt bajokon segiteni? ez a nagy kérdés!

Ipart kell teremteni, ez pedig politikai közbenjárás nélkül nem lehetséges. A mostani rendszer t. i. az állami segélylyel mesterkélt ipar sok esetben nem életképes. Önmegfigyelés alapján mondhatom, hogy nehány hóval ezelőtt egy vidéki városban volt alkalmam egy ilyen segélyezett ipartelepet, egy fonó és szövőgyárat *üzemen kivül látni* és azon kérdésemre, hogy miért szünetel az üzem, a választ kaptam, hogy azon gyártási *minimum*, melyhez az állami segély kötve van, szerencsésen be van fejezve és egy darabbal sem gyártatanak többet. Utólagosan hallottam azt is, hogy az illető tulajdonosnak Ausztriában

Mai számunk 14 oldal.

nehány ilyen fonodája van, nem áll tehát érdekében ezen magyarországi telepet fejleszteni.

Ha valamikor az önálló vámterület nem fog *utópia* számba menni, akkor lesz számos ipartelepünk, de hogy ezt hogy kellene, vagy hogy tudjuk elérni, ezt egy ujságcikk keretébe foglalni alig volna tanácsos.

Egy fontos elvet gyakran látunk elhanyagolva az uj ipar alapitásnál; a helyett, hogy egy régi közmondás: „minden kezdet nehéz" elve szerint a kezdeményezés kisebb arányban történnék és a szükséglet szerint fejlesztetnék, mindjárt nagyszabásu ipartelepekkel teszik a kisérleteket, melyeknek müszaki része sikerülhet ugyan, de annál nagyobb nehézséget okoz az ugynevezett merkantilis rész; mert lehetetlen egy nagy mennyiségben gyártott uj cikknek hirtelen fogyasztó közönséget szerezni, még akkor is, ha ezen cikket tényleg nagyban fogyasztják és külföldről hozzák országunkba.

A fogyasztó közönséget csak lassan lehet meghóditani, megszoktatni a honi gyártmányokhoz, még pedig az által, hogy egyenlő minőségü árut drágábban nem szabad árusitani.

Befejezésül pedig munkásaink képességeiről óhajtok nehány szóval megemlékezni. Igazságtalan és szándékosan roszakaratu hiresztelés a lajtántuli barátaink részéről, hogy a magyarországi munkás, mint gyáripari munkás, be nem válnék.

Én tapasztalatból az ellenkezőjét merem állitani és tettem is ezt legutóbb egy osztrák-sziléziai szövőgyárban tett látogatásom alkalmával, melynek lengyel munkásnői, a munkás intelligentia alantas fokán állanak; ezekkel a mi munkásnőink bátran sikra szállhatnak.

Nem érdektelen annak felemlitése sem, hogy éppen ugy, mint a környékünkbeli szőlők szakszerü müvelését majdnem kizárólag *román* munkások teljesitik, a gyári munkához is ők jelentkeznek legnagyobb számban.

A vonatkozó adatok keresésénél egy szép mondatot találtam, mely az ipar megteremtés üdvös voltát ilyetén juttatja kifejezésre:

A nemzetek háztartásának sarkalatos elve szerint, *gazdaság-ellenes eljárás*, a lakosságnak azon fogyasztási cikkeit, amelyek hazai nyers terményekből állithatók elő, idegen országból beszerezni.

Véleményem szerint a munkanélkülinek munka kell. Minden más segélyezési akciónak a *szegényügy* keretén belől kell mozogni.

TÁVIRATOK.

A spanyol kormányválság.

Madrid, november 10. A mai minisztertanács után a következő félhivatalos közleményt adták ki: A miniszterek, tekintettel a parlamenti tárgyalások menetére, bizalmukat fejezik ki *Sagasta* miniszterelnöknek és rá bizzák a vitás kérdések megoldását bármilyen alakban, amelyet az ország, a monarchia és a szabadelvü párt érdekében leghelyesebbnek tart. Azt hiszik, hogy általános miniszterválság van kitörőben. A miniszterium határozatát holnap közlik a két kamarával.

Páris, november 10. A minisztertanács után Weyler hadügyminiszter ujságirók előtt kijelentette, hogy döntés nem történt. Moret belügyminiszter még hozzá tette, hogy várják meg a félhivatalos közleményt. Azt hiszik, hogy Sagasta holnap a király előtt felveti a bizalmi kérdést. Ha a király bizalmát fejezi ki a kormány iránt, akkor rekonstruálják a kabinetet, ellenkező esetben a király tanácskozni fog a két kamara elnökeivel és a monarchisták vezéreivel. Legtöbb nehézséget okoz a hadsereg létszámáról szóló törvényjavaslat, amelyet a kamaráknak mindenesetre december 31-ike előtt kell elfogadniok. Az affidavitról szóló törvényjavaslatot visszavonták.

A szénsztrájk.

Lens, november 10. A courieresi szénbánya igazgatója kijelentette, hogy nem fogadja többé a bányamunkások megbizottait. A bányamunkások bizottságát el nem ismeri többé, mert a két fél képviselői befejezték hivatásukat és azokat a kérdéseket, amelyeket meg kellett oldaniok, a választott biróság november 5 iki határozata eldöntötte.

A képviselőház ülése.

— Az *Aradi Közlöny* távirati tudósitása. —

Budapest, november 10.

Nessi Pál esete izgatja ma is a kedélyeket. Ezt tárgyalják a folyosón élénken. Most kapta meg ugyanis Nessi az idézést a katonai becsületbiróság elé. E hónap 13-ára, tehát csütörtökre szól az idézése. Holott a képviselőház mentelmi bizottsága csak pénteken készül jelentést tenni ez ügyben. Ugy tárgyalják ezt a gyors idézést, mintha a katonaság ily módon akarná kijátszani a kepviselőház állásfoglalását.

Bakonyi Samu volt ma az indemnitás első szónoka, Nagy Ferenccel polemizált, de bizony kevés érdeklődés mellett. Párthiveit is inkább a Nessi ügy érdekelte és a folyosón tanyázott. A kurucok erősen fenyegetőztek, hogy igy, meg ugy, csak okoskodjek a katonaság, megobstruálnak mindent.

Azonban ugy tudjuk, hogy az indemnitást magát befejezik e héten, még legfeljebb 8—10 napig tart a tárgyalás és a függetlenségiek a katonai javaslatokra tartják fenn harci erejöket.

Az ülés egyébként mindvégig élénk és mozgalmas volt.

A karzaton nagy feltünést keltett egy rendkivül szép francia hölgy, a ki mellett rögtön feltünt *Zichy* Jenő gróf alakja. Meg is rohanták aztán és ostromolták: kicsoda micsoda, honnan jött? Zichy igen diszkréten válaszolt.

Az ülés lefolyása a következő volt:

(Nessi Pál ügye.)

Elnök a jegyzőkönyv felolvasása után bemutatja a csongrádi választókerület dolgában itélkezett bizottság jelentését. Ezt a jelentést a tápéi kerület dolgában itélkezett bizottság jelentésével együtt a Ház a pénteki ülés napirendjére tüzi. Ezután az elnök átadja a szót *Kubik* Bélának, ki napirend előtt óhajt felszólalni.

Kubik Béla: Tudomása van a t. Háznak Nessi Pál mentelmi ügyéről. Elhatározta a Ház, hogy záros határidőn belül kell a mentelmi bizottságnak jelentést tennie ez ügyben, még pedig péntekig. Most aztán a katonaság beidézte Nessit már november 13-ára, tehát a katonaság nem törődik azzal, hogy van-e képviselőház, van-e képviselő. A katonaság nem törődve semmivel, a maga álláspontja szerint tesz s igy terrorizálja azokat a képviselőket, kik a Háznak is tagjai.

Kérdést teszek tehát az elnökséghez: tett-e valami intézkedést s ha nem, szándékozik-e tenni, hogy a katonaság minden intézkedését *beszüntesse*. (Helyeslés.) Nem engedhető meg, hogy a katonaság az alkotmányossággal nem törődve, képviselőket maga elé cités s talán kurtavasra is itél. (Ugy van! a baloldalon.) Nem engedhető meg, hogy a képviselők politikai nézetnyilvánitásukban a katonaság által terrorizáltassanak.

Apponyi elnök: Az előttem minden kétséget kizáró tétel, hogy minelyt a Ház Nessi Pál ügyét a mentelmi bizottság elé utasitotta, mindaddig, mig ez a bizottság nem ha ározott, *Nessi Pál ellen semmiféle eljárásnak nincs helye.* (Helyeslés.) De én azt hiszem, hogy az illető parancsnokság csak azért járt el, mert — talán az elnökség mulasztásából is — nem vett tudomást hivatalosan, hogy a Ház ez ügyben előbb vizsgálni óhajtja, hogy nincs e benne a mentelmi jog megsértése? En azt hittem, hogy a Ház naplójából, mely hivatalosan közzététetik, elég köztudomásu e tény. Most azonban még a mai nap folyamán hivatalosan is tudomására fogom hozni az illető parancsnokságnak, hogy Nessi Pál ügyével előbb a képviselőház mentelmi bizottsága fog foglalkozni s határozni, hogy megengedhető e ellene az eljárás. Természetes, hogy addig, mig a Ház nem határoz, *Nessi Pálnak semmiféle eljárásban nem szabad részt venni és semmiféle eljárásnak helye nincs.*

Az elnök e kijelentését a Ház tudomásul veszi.

(Az indemnitás.)

Ezután folytatódik az indemnitási vita, Bakonyi Samu áll föl szólásra.

Bakonyi Samu: Mindenekelőtt a szombaton elhangzott nagy kormánypárti beszédre, Nagy Ferencre akar reflektálni. Nem érti, mily jogosultsággal hivatkozott Nagy Ferenc az összeférhetetlenségi törvényre, a kuriai biráskodásra, mint oly okokra, melyek bizalmat követelnek a kormány iránt. Az összeférhetlenségi törvény nem a kormány érdeme, hanem a függetlenségi párté. Lám, a kormány a főrendek összeférhetlenségét csak igéri, de még nem csinálta meg, sőt meg se kezdték még. A kuriai biráskodással nincs mit dicsekedni. Maga Plósz Sándor jelentette ki róla, hogy sok, nagyon sok hibája van. A szóló azt hiszi, hogy mire lejár a törvény hatálya, a parlament nem fogja azt meghosszabbitani. A mi az indemnitikkel való kormányzást illeti, ezért az ellenzékre háritotta a felelősséget Nagy Ferenc. Miért nem áll elő a kormány a budget-reformmal.

Tovább polemizálva Nagy Ferenccel, rátér a szabadelvüpárt egységére, melyet Nagy Ferenc hirdetett. Ezt az egységet a szóló nem igen veszi észre. Egységes a függetlenségipárt, mely előtt nagy nemzeti célok megvalósitása lebeg. De a szabadelvü pártot még csak a szabadelvü név sem illeti meg joggal. (Helyeslés a baloldalon.) A paktumról szólva, kijelenti, hogy a paktum vita tárgyává tett tartalmával szemben ő egyedül azt tartja irányadónak magára nézve, a mit annak idején választói előtt kijelentett. A köztudatra hivatkozik, mely biztosra vette mostanra az önálló vámterület korszakának megkezdését. Reánk nézve — folytatja a szóló — föltétlenül a politikai becsület kérdése, hogy a nemzetet ne ámitsuk s mindent megtegyünk, hogy ez a kormány a maga helyét otthagyja. (Helyeslés a baloldalon.) Kimutatja aztán, hogy a magyar és osztrák kormányok közt való tárgyalások során a magyar kormány volt az, a melyik engedett.

Fél egy órakor *Tallián* Béla foglalja el az elnöki széket.

Bakonyi Samu: Kifogásolja, hogy a kormány még a mai napig sem törölte el az olasz borvámklauzulát.

Hosszabban fejtegeti, hogy a mai rendszer semmiben sem különbözik a régi rendszertől és ennek a rendszernek a megbuktatására mindent elfognak követni. Ők nem személyek, hanem elvek ellen harcolnak. Es ez lesz az oka annak, ha a jövőben még nagyobb ellenállást fognak kifejteni, hogy ezt a rendszert megbuktassák. (Tetszés a szélsőbalon.) Rátérve Nagy Ferenc ama kijelentésére, hogy a dinasztia érdeke e nemzet megerősödése, azt jegyzi meg, hogy a történelem az ellenkezőt bizonyitja. A bécsi politika mindig arra törekedett, hogy a nemzet meggyengüljön és erejét veszitse.

Azt a jelszót, hogy pro patria et libartate a dinasztiának is követni kell. Az indemnitit nem szavazza meg, mert e szó büntetlenséget jelent és a kormánynak büntetlenséget biztositani nem akar. (Helyeslés a szélbalon.)

Elnök az ülést felfüggeszti.

Szünet után.

(Nessi ügye a honvédelmi miniszternél.)

Apponyi elnök a napirend folytatása előtt kijelenti, hogy a Nessi Pál ügyében a hivatalos értesitést a képviselőház határozatáról nem a parancsnokságnak küldi el, hanem a *honvédelmi miniszternek*, mint felettes hatóságnak adja át. (Általános helyeslés.)

Az *indemnitás* következett.

Sebess a nemzetiségi kérdésről szólva, a román izgatás meggátlását kivánja. Ugy nyilatkozik, hogy a szászokat meg kell menteni a románok általi elnyeletéstől, mert a szászok gazdaságilag értékes faj. Nem fogadja el az indemnityt.

Horváth Gyula szintén ellene szól a javaslatnak.

A vitát holnap folytatják.

Aradmegye uj vasutja.

(Gyulától — Barakonyig.)

— Az *Aradi Közlöny* tudósitójától. —

Arad, november 10.

A tervezett *gyula-barakonyi* keskenyvágányu vasut mielőbbi megvalósulási ügyében *Fábry* Sándor dr. Békésvármegye alispánja, a mai napon a következő megkeresést intézte Gyula város képviselőtestületéhez:

Békésvármegye törvényhatósági bizottsága a magyar kir államvasutak Gyula állomásától kiindulva *Gyulavári, Nagyzerind, Miske, Vadász, Seprős* és *Apáti* községek érintésével *Barakonyig* vezetendő keskenyvágányu gőzmozdonyvasut vonal kiépitését elhatározván, a vonatkozó előmunkálati engedélyt a magyar kir. kereskedelmi miniszter urtól meg is kapta. Ily körülmények között előállott szüksége annak, hogy az előmunkálati engedély alapján a terv megvalósitását célzó intézkedések megtétessenek.

A törvényhatósági bizottság ebből a célból egy albizottságot küldött ki, melynek feladatát képezi elsősorban a tervezett s mintegy 52 kilométer hosszu vasut vonalozási irányának kijelölése az érdekeltség megállapitása s az 1000,000 koronában megállapitott épitési költségeknek mily módon való fedezése s illetőleg annak az érdekeltség arányában való felosztása.

Nem célom a tervezett vasutnak az érdekelt községekre s általában az egész vidékre kiható közgazdasági fontosságát ismertetni.

Gyulaváros képviselőtestületének több izben volt már alkalma a gyula—barakonyi vasut létesitésének kérdésével foglalkozni s behatóan tárgyalni, azon előnyöket, amelyek egy közgazdaságilag fejlődésben levő egész vidéknek ide csatolásával elsősorban a legnagyobb mérvben Gyulavárosára háramolni fognak, megadva e városnak azt az erőforrást, a mely számára ugyszólván egyedül áll még nyitva s mely hivatva leend pangásban levő kereskedelmének s iparának uj teret nyujtani s fejlődésének és virágzásának biztos alapját lerakni.

A tervbe vett keskenyvágányu vasut létesitésével kétségtelenül nem csak közvetett haszna lesz a város közönségének, hanem az által, hogy a vasut nem haszonra alapitott vállalat leend s az épités költségei aránytalanul kevesebbe kerülnek mint a rendes nyomtávu vasut létesitése, alapos kilátás van rá, hogy a város által befektetendő tőke, még kamatot is hozand.

Ezek előre bocsájtása után s megemlitve azt, hogy a mintegy 1.000,000 koronában megállapitott épitési tőkéhez a remélhető haszon s előnyök figyelembevételével Gyulavárosának is 200,000 koronával kell hozzájárulnia, mert a vasut csak ily módon valósitható meg és illetőleg a többi érdekeltek is csak ekként lesznek a megfelelő anyagi támogatásra birhatók, a kiküldött albizottság határozatához képest felkérem a város képviselő-testületét, hogy ezen összegnek a törvényes alakiságok megtartásával leendő megszavazása tekintetében mielőbb határozatot hozni s azt felsőbb hatóságilag is jóváhagyatni sziveskedjék.

Midőn végül ama meggyőződésemnek adok kifejezést, hogy Gyulaváros képviselőtestülete a szélben levő és a város életbevágó érdekét képező vasut segélyezésének kérdését kizárólag e város javát s jövő fejlődését szem előtt tartva, kellő megfontolással és tárgyilagossággal fogja tárgyalni, felkérem a képviselőtestületet, hogy hozandó határozatát már a törvényhatósági bizottsághoz leendő beterjesztése előtt, mint a kiküldött vármegye albizottság elnökéhez, hozzám is beterjessze.

A waggongyár közgyülése.

(Az igazgatóság uj tagjai.)

— Az *Aradi Közlöny* tudósitójától. —

Arad, november 10

Arad legnagyobb iparvállalata: az aradi waggongyár részvénytársaság vasárnap délelőtt 10 órakor tartotta meg 1902. évi közgyülését. Fontos tárgyai voltak ennek a közgyülésnek, s ezek megszaporodtak *Vásárhelyi* Béla elnök azon bejelentésével, hogy *Rámor* Lajos, a waggongyár eddigi vezérigazgatója a közgyülés előtt való napon az igazgatósághoz bejelentette *állásáról való lemondását*. Ezen a közgyülésen töltötték be a waggongyár igazgatóságában — *Hieronymi* Károly és gróf *Zselénszki* Róbert igazgatóknak képviselői összeférhetlenségük miatt történt lemondása folytán — megüresedett két igazgatói tisztséget. Végül azt is elhatározta a közgyülés, hogy a gyár részvényeinek névértékét *ötven koronával* lebélyegzi.

Ezt a lebélyegzést az igazgatóság javasolta abban a jelentésében, mely a gyár üzeméről *négyszázharmincnégyezer korona nyereséget* mutat ki. Ezzel szemben azonban áll a mérleg szerint a soproni gyár eladásából és a borosjenői ingó és ingatlan leltár lebirálásából eredményezett veszteség, melynek összege nyolcszáznegyvenezer korona. Ez az összeg felemészti az aradi gyár nyereségét, ugy, hogy végül még négyszázötezer korona veszteség marad. A részvényeket tehát azért kellett lebélyegezni, mert ez a veszteség a vagyont terheli, ezt tehát, le kell irni a részvénytőkéből és következőleg le kell bélyegezni a részvények névértékéből is.

Az igazgatóságnak ez a helyes intézkedése megfelelő harmóniában van az aradi Weitzer-gyár örvendetes emelkedésével, mely az utóbbi időkben s különösen a legutolsó mérlegből kitünik.

A lebélyegzés összege azonban mintegy *105 ezer koronával* többet tesz ki, mint e veszteség. Ezt az összeget a tartalékalapra óhajtotta könyveltetni az igazgatóság, *Heinrich* Sándor részvényes ajánlatára azonban elhatározta a közgyülés, hogy a 105.000 koronát egy *külön tartalék-alapra* forditják, amely az esetleges további leirásokra fog szolgálni. Ez annál célszerübb és indokoltabb, mert a lebélyegzésből nyert összeget legtanácsosabb nem a tartalékalap gyarapitására hanem leirásokra forditani. Ez pedig *Heinrich* Sándor javaslata szerint simán eszközölhető.

A közgyülés lefolyása a következő volt:

(Az elnöki megnyitó.)

A közgyülést *Vásárhelyi* Béla főrendiházi tag a részvénytársaság alelnöke vezette. Ő nyitotta meg a közgyülést az alábbi beszéddel:

Tisztelt közgyülés!

Szivből üdvözlöm a tisztelt részvényeseket társulatunknak ezen tizedik rendes évi közgyülése alkalmából, melyet az igazgatóság az ujonnan alkotott alapszabályok határozmányának megfelelően hivott egybe és a melynek vezetésével engem bizott meg. A midőn tehát az ezennel bemutatott hirlappéldányokkal megállapitom, hogy a közgyülés egybehivása idejében és szabályszerüen eszközöltetett, a közgyülés határozatképes lévén, azt ezennel megnyitom, a jegyzőkönyv vezetésére *Nachnébel* Ödön jogtanácsost, annak hitelesitésére pedig dr. *Kell* Lipót és *Kohn* S. N. részvényes urakat kérem fel.

Nagyfontosságu és társulatunk jövőjére nagy horderejü határozatok hozatalára fog az igazgatóság önöknek inditványokat és javaslatokat előterjeszteni, meg vagyok győződve, hogy higgadt tárgyilagossággal és érett megfontolással fogják önök az előterjesztendőket birálat tárgyává tenni és minden szenvedélytől menten, társulatunk valódi érdeke és jövője fogja önöket határozatuk hozatalánál vezérelni. Erre kérem és kéri az igazgatóság a tisztelt részvényeseket.

Mielőtt azonban a napirendre tüzött ügyek tárgyalását megkezdenék, egy szomoru és bizonyára mindnyájunkat fájdalmasan érintő kötlességet kell teljesitenem, megemlékezve azon nagy veszteségről, mely társulatunkat egyik alapitója, kezdettől fogva igazgatósági tagja, éveken át volt elnöke és cégének névviselője, *Weitzer* János urnak október hó 4-én bekövetkezett halála által sujtotta. Tekintve azon nagy érdemeket, melyeket az elhunyt kiváló férfiu társulatunk alapitása és vállalataiak buzgó támogatása körül szerzett, inditványozom: *fejezze ki a közgyülés néh. Weitzer János elhunyta felett érzett mély megilletődését és benső fájdalmát jegyzőkönyvileg*; kegyelete és érdemeinek elismerése jeléül őrizze meg az igazgatóság helyiségében, már korábban elkészült és elhelyezett *arcképét* és külön *részvétiratban* értesitse minderről a megboldogult özvegyét.

Igaz sajnálattal jelentem továbbá, hogy ujabban *Hieromnyi* Károly, társulatunknak több éven át igazgatósági elnöke és gróf *Zselénszki* Róbert igazgatósági tagok, mint a magyar képviselőház tagjai, a magyar törvényhozás által alkotott összeférhetlenségi törvény folytán, igazgatói állásukról lemondani voltak kénytelenek és még a mult évben le is mondottak. Azon kiváló ügyszeretet és buzgalom, melylyel nevezettek társulatunk minden jogos érdekét előmozditani törekedtek, jogosit fel arra, hogy inditványozzam, miszerint a lemondott igazgatósági tagok leköszönése feletti *sajnálkozásunkat* kifejezve, kiváló *érdemeik méltatása* mellett hálás *elismerésünket* és hathatós támogatásukért köszönetünket jegyzőkönyvileg fejezzük ki.

Az elnök előterjesztéseit a közgyülés egyhangulag elfogadták, azokhoz mindenben hozzájárult.

(Az igazgatóság jelentése.)

Révész Béla, a waggongyár titkárja olvasta fel ezután az igazgatóság és a felügyelő bizottság jelentését, melynek érdemi része a következő:

Örömmel konstatálhatjuk, hogy várakozásaink beteljesedtek és intézkedéseink az aradi vállalat bajainak orvoslásához vezettek, minek

eredményeképen a lefolyt üzemidőszakban az aradi gyár, a leirási számlák tetemes javadalmazása mellett, 434,425 kor. 84 fill. *tiszta nyereséget* mutat ki.

Legutóbbi rendes közgyülési jelentésünkben kifejezett aggályunk, hogy a *soproni* gyár eladása jelentékeny veszteséget fog okozni, sajnos, szintén beteljesedett, és számolnunk kell az az ezen transzakcióból származó 702,698 korona 23 fillér veszteséggel.

Sajnos, nem vagyunk azon helyzetben, hogy *borosjenői* gyárunkról kedvező értesitéssel szolgálhatnánk, mivel ezen osztály is 137,477 korona 29 fillér *veszteséget* mutat fel; mindazonáltai biztosithatjuk önöket, hogy ezen veszteség nem annyira a rendes üzemből származik, mint inkább az előző években előfordult kedvezőtlen eseményekre vezethető vissza, melyek számbelileg csupán az ez évi mérlegben jutnak kifejezésre; meggyőződésünk az, hogy a borosjenői gyár körülbelül egy év óta nem dolgozik veszteséggel.

A fent előadottakból kitünik, hogy a lefolyt üzleti időszakban vállalatunkat a soproni és borosjenői gyárak veszteségei 840,164 korona 52 fillérrel terhelik, mivel szemben az aradi gyár 434,425 korona 84 fillér nyeresége áll; mérlegünk tehát 405,738 korona 68 fillér veszteséggel zárul.

A soproni gyár és tartozékainak eladására vonatkozólag van szerencsénk önöket értesiteni, miszerint azt 1901. évi május hó 29-én tartott rendkivüli közgyülésünk határozata alapján, az annak ugyanakkor előterjesztett tervezet értelmében a „Vasárugyár-részvénytársaság Sopron-Grác" céggel keresztül vittük. Az eladás lebonyolitása oly módon történt, hogy mi a nevezett részvénytársaságtól részvényeket 859,000 korona névértékben átvettünk és 800,000 korona névértékü részvénynyel egy, a gráci gyár előbbi tulajdonosából és hozzánk közel álló nagyrészvényesekből alakult szindikátushoz öt évi tartamra oly célból csatlakoztunk, hogy az uj vállalat az érdekek ilynemü egyesitése mellett zavartalanul fejlődhessék. Teljes meggyőződéssel mondhatjuk önöknek, hogy a „Vasárugyár-részvénytársaság Sopron-Grác" vállalat teljesen egészséges alapokra van fektetve és annak prosperálása, — amennyire az megitélhető — minden kétségen felül áll; éppen ezért azon reményünknek adunk kifejezést, hogy a soproni gyár által szenvedett jelentékeny veszteségeink egy részeért a következő években kárpotlást nyerünk. A soproni gyár épületei és gépészeti berendezése teljesen át van alakitva és a két gyár egyesitve egy kiváló szakférfiu vezetése alatt áll, kinek személye szintén teljes biztositékot nyujt a vállalat egészséges fejlődésére.

Mint előbb emlitettük, az előterjesztett mérleg szerint 405,738 korona 68 fillért kitevő veszteség-egyenleggel kell számolnunk és annak fedezéséről gondoskodnunk.

Azon alternativa előtt állunk tehát, hogy ezen összszeget vagy a veszteség- és nyereség számlán elővezetjük, miáltal részvényeseink a következő évek kamatélvezetének kilátásától megfosztatnának, vagy pedig részvényenként 50 koronát ujolag lebélyegzünk. Tekintetbe véve azon körülményt, hogy ezen veszteség nem a folyó üzletekből, hanem tulnyomólag a soproni gyárnak vállalatunktól való különválasztásából ered, bátrak vagyunk önöknek ajánlani, hogy az 50 kor. részvénykénti lebélyegzéséhez beleegyezésüket adni méltóztassanak, mert hiszen csupán az önök érdekében áll, hogy a részvények a lebélyegzés által azok valódi értékére szállittassanak le.

Amennyiben önök ezen előterjesztéseinkhez hozzájárulnak, javaslatba hozzuk, részvénytőkénknek 3,066.900 koronáról a forgalomban levő egyenként 150 frt (300 k) névértékü 10233 drb részvénynek 125 frtra (250 koronára) való lebélyegzés által a részvénytőkének 2,555.750 koronára történendő leszállitását; az igy rendelkezésre álló 511,150 korona fordittassék a 405.738 korona 68 fillér veszteség-egyenleg fedezésére, mig a fenmaradó 105,411 korona 32 fillér a tartalékalaphoz csatoltassék.

Jelentésünk bevégzése előtt szomoru kötelességet teljesitünk, midőn vállalatunk alapitója, *Weitzer* János urnak elhunytáról emlékezünk meg, ki társulatunk alapitása óta mindt annak érdemdus igazgatósági tagja működött; kérjük önöket, hogy a nevezettnek elhalálozásával bennünket ért gyászos veszteséget a mai közgyülés jegyzőkönyvében kifejezésre juttatni méltóztassanak.

Hasonlóképen sajnálattal kell jelentenünk, hogy nagyméltóságu *Hieronymi* Károly ur és gróf *Eselénsky* Robert ur, az összeférhetlenségi kérdés miatt intézetünknél elfoglalt igazgató-tagsági tisztükről lemondottak; és nehezünkre fog esni további müködésünkben ezen urak eredménydus közremüködését nélkülöznünk. Midőn a fennforgó körülményekre való tekintettel Önöket ezen lemondások tudomásul vételére kérjük, azon meggyőződésben tesszük ezt, hogy a közgyülés ezen két urnak társulatunk ügyei körül szerzett érdemeit velünk egyértelemben méltányolva, a lemondást sajnálattal veszi tudomásul és azon javaslatunkat, hogy nevezett uraknak müködésükért köszönet szavaztassák, és az a mai közgyülés jegyzőkönyvébe foglaltassék, — elfogadni méltóztatik.

Heinrich Sándor a felolvasott jelentésből azt a meggyőződést meritette, hogy a Weitzer-gyárból most már egészséges üzlet fog fejlődni, ami egyébként az aradi gyár üzeméből, idei nyereségeiből is kitünik. Örömmel veszi tudomásul a *soproni gyár* elkülönitését azért is, mert tudja, hogy ez a külön részvénytársaság, melynek az aradi Weitzer-gyár nagy részvényese, teljesen beválik. Csak azt kivánná még, hogy a *borosjenői gyárral* szintén egy ilyen transzakció történjék s hogy igy ez a teher szintén levétessék a részvénytársaság vállairól. Ebből a célból ő jobbnak találná, ha az a 105,411 korona, mely a lebélyegzésből fennmarad, egy *külön tartalékalaphoz* csatoltatnék, s ez a borosjenői gyár átadásából eredhető esetleges hiányt fedezné. Ezen módositással, illetőleg inditvánnyal feltétlenül és *elégtétellel fogadja el a igazgatóság jelentését* avval, hogy az igazgatóságnak eredményes és nehéz munkájáért, a melyért különben semmi jutalékot, vagy anyagi kárpótlást nem kap, *jegyzőkönyvi köszönet és elismerés szavaztassék.*

Nachtnébel Odön nézete szerint teljesen mindegy, hogy az a százötezer korona akár a tartalékalaphoz csatoltatik, akár külön tartalékalap létesitésére fordittatik, mert ha a borosjenői gyár átadásából veszteség állana elő, azt ugyis a tartalékalapból kellene fedezni.

Révész Adolf hasonló szellemben szól mint Heinrich. Jöhet alkalom — mondja — hol a tartalékalapra szánt százötezer korona igénybevétele által a borosjenői butorgyárat teljesen szanálni lehet. Ha ezen összeget ily szanálás céljából igénybevenni akarjuk, ugy ezt sokkal egyszerübben és simábban tehetjük, ha a Heinrich Sándor inditványa szellemében felállitott és *külön alapon* rendelkezésre álló százötezer koronát vesszük igénybe, mintha ezt a rendes tartalékalapból leirjuk. De egyébként is — miután ez az összeg a *lebélyegzésből ered*, legjobb is azt *leirásra készen tartani*, nem pedig a tartaléktőke gyarapitására forditani. Csatlakozik Heinrich inditványához, — melyet elfogadásra ajánl.

Kell Lipót dr. és *Herzel* Bernát hozzászólása után a közgyülés *elfogadta* Heinrich Sándor inditványát s azután az igazgatóság és felügyelő-bizottságnak az elmult évben kifejtett müködéseért jegyzőkönyvi köszönetet szavazott.

(Igazgatóság, felügyelő-bizottság.)

Vásárhelyi Béla elnök ezután a maga s az igazgatóság nevében megköszönte a részvényesek bizalmát s az uj igazgatósági tagok megválasztására hivta fel a közgyülést.

Az igazgatóság tagjaiul titkos szavazás utján megválasztattak: *Vásárhelyi* Béla, gróf *Bréda* Viktor, *Heinrich* Sándor, *Herzel* Bernát, lovag *Huze* Alfonz, *Neufeldt* Károly és *Schoeller* Richard lovag. Az igazgatóság uj tagjai tehát: gróf *Bréda* Viktor és *Heinrich* Sándor.

A választás eredményének kihirdetése után Vásárhelyi Béla elnök előterjesztésére a közgyülés a felügyelő-bizottság tagjainak egyenként *ötszáz korona tiszteletdijat* szavazott meg. A jövő évre pedig a felügyelő-bizottság tagjaiul megválasztattak: elnök: *Hegedüs* László, rendes tagok: *Révész* Adolf és *Walder* Gyula, póttag: *Boros* Vida.

Igen érdekes bejelentést tett ezután Vásárhelyi Béla elnök. Bejelentette a közgyülésnek, hogy *Ramor* Lajos, a gyár eddigi vezérigazgatója, levélileg jelentette be ezen *állásáról való lemondását.* Erről lapunk más helyén bővebben irunk.

A közgyülésen *Vásárhelyi* Béla főrendiházi tag elnöksége alatt jelen voltak az igazgatósági tagok közül: lovag *Schöller* Richard, *Huze* Alfonz, *Herzel* Bernát igazgatók, *Nachtnébel* Odön, és dr. *Kell* Lipót ügyészek, *Révész* Adolf és *Walder* Gyula felügyelő-bizottsági tagok és *Bréda* Viktor gróf, *Heinrich* Sándor, *Kohn* S. N. részvényesek.

(Az igazgatósági ülés.)

A közgyülés befejeztével az uj igazgatóság tartott ülést, amely elsősorban azt mondta ki, hogy az *elnöki széket* egyelőre *nem tölti be*, ellenben felkérte *Vásárhelyi Béla alelnököt az elnöki teendők intézésére.* Megalakitották ezután a *végrehajtó bizottságot*, melynek tagjai lettek: *Vásárhelyi* Béla, *Heinrich* Sándor, *Herzel* Bernát és lovag *Schöller* Richard.

Nikolits Péter halála.

— Az *Aradi Közlöny* tudósitójától. —

Arad, november 10.

Az aradi iparosvilágot érzékeny gyász érte. Egyik legkiválóbb, legelőkelőb tagja, *Nikolits* Péter hunyt el ma reggel hosszu szenvedés után szerettei körében, a kik aggodó gondossággal vették körül a hónapok óta sulyos betegen fekvő öreg urat. Sem az orvosi tudomány, sem az odaadó szeretet nem segitett rajta: ma reggel megváltotta a halál szenvedéseitől Nikolits Pétert.

A gyászhir a délelőtti órákban terjedt el s mindenütt őszinte részvéttel találkozott. Ámbár elhunyta nem jött váratlanul, mert köztudomásu volt, hogy Nikolits életéről hetek óta lemondottak az orvosok, a sajnálkozás nyomán mégis az a megdöbbenés követte a gyorsan terjedő halálhirt, mely akkor szokott támadni, mikor megbizonyosodunk arról, hogy egy közismert, közbecsült alakot nem fogunk látni többé.

Nikolits Péter 1835-ben született Aradon. Egyszerü szürszabó volt, de becsületes munkája és szorgalma által rövid idő alatt előkelő poziciót és tekintélyes vagyont szerzett. Élénk részt vett a társadalmi ügyek intézésében s ez megszerezte számára polgártársainak meleg rekonszenvét. Beválasztották a törvényhatósági bizottságba s a város közgyülésein számtalanszor felszólalt, főleg ipari ügyekben, a melyben hosszu időkig ugyszólván vezető szerepet vitt. Több mint harminc éve, hogy a városatyák közt helyet foglalt s ott sokoldalu tevékenységét szép sikerrel érvényesitette.

Kristyóry Jánosnak kamarai elnökké történt választása után őt választották meg egyhangu lelkesedéssel az ipartestület elnökévé s midőn erről a mult években leköszönt, érdemei elismeréseül az örökös tiszteletbeli elnök cimmel tüntették ki. Alelnöke volt a kereskedelmi és iparkamarának, a társadalmi és humánus egyesületeknek pedig buzgó tagja és támogatója. A bécsi világkiállitás alkalmával a magyar-iparnak nagy érdemeket szerzett, a miért a király a koronás ezüst érdemkeresztel tüntette ki.

Betegsége régebbi keletü. Fővárosi orvostanárok klinikáin majd Előpatakon és Borszéken több izben keresett gyomorbaja ellen gyógyu-

lást, de sikertelenül. Ősz elején sulyos betegen hozták haza Buziásról s azóta nem is hagyta el az ágyat.

Halálát özvegyén kivül leánya, *Müller* Gyula szegedi honvédszázados neje s két fia, Sándor és Géza gyászolják. Temetése holnap, kedden d. u. 3 órakor lesz a család Kossuth-utcai házából.

Nikolits Péter elhunytáról a kereskedelmi és iparkamara a következő gyászjelentést bocsátott ki:

Az aradi kereskedelmi és iparkamara őszinte fájdalommal és mély megilletődéssel tudatja, hogy az egyik legrégibb érdemes beltagja évek során át tevékeny alelnöke *Nikolits* Péter ur, a kor. ezüst érdemkereszt tulajdonosa, elhunyt. A boldogult huszonhét esztendőn keresztül állandó beltagja, kilenc év óta iparosztályi alelnöke volt a kamarának és mindenkor nagy odaadással, az iparosság és az iparügyek iránti lelkesedéssel fáradozott közgazdasági érdekeink előmozditása körül. A mindnyájunk nagy fájdalmára elköltözött érdemes vezérférfiu végtisztessége kedden, folyó hó 11-én, délután 3 órakor megy végbe a Kossuth-utcai gyászházból. Arad, 1902. évi november 14-én. Áldás emlékére!

Nikolits Péter ravatalára a kereskedelmi és iparkamara, valamint az ipartestület diszes koszorut fog helyezni.

Az aradi ipartestület ma délután ülést tartott, melyen *Berán* Antal elnök elparentálta az ipartestület halottját. Elhatározták, hogy *Nikolics* Péternek az aradi ipartestület körül szerzett érdemeit jegyzőkönyvbe iktatják, temetésén testületileg jelennek meg, és pedig valamennyi cég a maga zászlója alatt. Végül a halott koporsójára koszorut helyeznek, melynek felirása ez: *„Érdemekben gazdag, buzgó volt elnökének — Az aradi Ipartestület.“*

Az ipartestület elnöksége felkéri tagjait, hogy délután két órakor gyülekezzenek az ipartestületi székháznál, honnan szakcsoportonkint vonulnak a temetésre zászlók alatt.

Az aradi kereskedelmi és iparkamara közli: Felkéretnek a kamarai tag urak, hogy Nikolits Péter alelnökünk temetésén való résztvevés végett kedden f. nó 11-én délután fél háromkor Éles Armin alelnök urnál gyülekezni sziveskedjenek. A kamarai iroda.

SZINHÁZ ÉS IRODALOM.

A szinház műsora:

Kedd: Bánk bán, dráma. (Páros bérlet.)
Szerda: Délután: Balatoni rege, szinmű (Ifjuságí előadás.) Este: Boccaccio, operette. (Páratlan bérlet.)
Csütörtök: Katalin, operette. (Páros bérlet.)
Péntek: Közönyt közönnyel, vigjáték. (Páratlan bérlet.)
Szombat: Dráma a tenger fenekén, dráma. (Páros bérlet.)

* **A kilencedik.** Két fővárosi szerző Aradra hozta szindarabját bemutatni. Ez a szokatlan dolog bizonyos előitéletet keltett a közönségben s ez az előitélet természetesen a darab rovására ment. Kevés jót tételezett fel egy olyan szinpadi termékről, amelyről *tudta*, hogy fővárosi szinmüirók munkája, s *gondolta*, hogy azért hozták Aradra, mert fővárosi szinházban helyet nem talált. Ez a hangulat azonban nem látszott meg a közönségen, igen sokan voltak a szinházban s a nézőtéren prémier-i volt a hangulat. Lelkesedés nem volt, ezt azonban épen ugy lehet a gyenge előadásnak betudni, mint magának a darabnak. Az első felvonást szivesen hallgatta meg a közönség, a másodikra várta a vigjátéki hatást, csakhogy ez nem jött meg, s igy a harmadikban már unta magát. Az első és második felvonás végén kitapsolták a szerzőket s egyuttal ebben állt a darab egész hatása. Nem olyan a meséje sem ennek a szindarabnak, amely vigjátéki feldolgozásra alkalmas. Szinmüt, drámát lehetett volna irni róla, de nehéz munka vigjátékot csinálni, még nehezebb jó vigjátékot csinálni. Az azonban már nem lett volna nehéz dolog, hogy a darabot a szinészek jól játszák el. A mai előadás ugyanis a szerep-nemtudás jegyében folyt le, a min nem is csodálkozunk, hisz ettől a darabtól nem várhattak hosszu életet, bár az ügyes és szellemes szerzők, kiket a fővárosi közönség már ismer, erről az oldalról megérdemelték volna. A szereplők mindent megtettek a darab hangulatát elősegiteni s ez néhol sikerült is.

* **Katona József emlékezete.** A szinházban ma *Bánk bán*-t játszák diszelőadás keretében, mely *Katona* Józsefről, a legnagyobb magyar drámairóról való kegyeletes megemlékezés születésének évfordulója alkalmából.

* **Nőemanczipáczió.** A budapesti Magyar Szinházban ujabban ismét szinre hozzák e kitünő darabot még pedig *Pálmay* Ilkával. Zilahy a müsor összeállitásánál lépést tart a fővárosi Szinházakkal, és ő is ugyan arra a napra tüzte előadásra a *Nőemanczipácziót*, a melyen a Magyar szinházban. A szerepek kiosztása ma történt meg és holnap már megkezdődnek a próbák.

* **Dráma a tenger fenekén.** A remek kiállitásu, látványos darab összes diszleteit *Végh* István szinházi festő elkészitette már és azok még két napon át a szinház festőtermében (régi szinház) délelőttönként megtekinthetők. Ma érkeztek le Budapestről a hirneves *Rumboldt*-cég által elkészitett buvár készülékek és felszerelések, melyek szintén érdekesek és tanulságosak. A drámai személyzet próbái után megkezdődnek a darabból a diszletezési próbák a szinpad uj gépezeteivel.

* **Krammer Teréz hangversenye.** Az e hó 16-án vasárnap délután fél 5 órakor a „Fehér Kereszt“ termében megtartandó *Krammer* Teréz magyar kir. udvari opera énekesnő hangversenyének, melyben *Humphreys* R. angol csellóművész és *Weintraub* L. drezdai zongoratanár is közremüködnek, következő a müsora:

1. Popper: Walzer Suite: *Humphreys* R.
2. Erkel: Bánk-bán: *Krammer* Teréz.
3. a. Schubert: Ave Mária és b. Popper: Fantasie de Russe: *Humphryes* R.
4. a. Rubinstein: Asra, b. Es blinkt der Thau, c. Goldmark: Di Quelle, d. Weintraub: A pacsirta: *Krammer* Teréz.
5. a. Pierné: Serenade, b. Sarasate-Humphreys: *Humphreys* R.
6. Magyar dalok: *Krammer* Teréz.

Ezen hangverseny legnagyobb eseménye, hogy Krammer Teréz általános kivánatra még a *de la Grange* áriát is énekli, mit minden müértő lázas érdeklődéssel vár. Az előjegyzett jegyek már átvehetők, fennmaradt jegyek pedig még kaphatók: ifj. *Klein* Mór könyvkereskedésében.

* **Ibolyák.** Verskötetet, különösen ha az első szülötte az előfizetőket fölfedezni készülő poétának, egy kissé mindig nehéz beajánlani. Hiszen az előfizetési felhivás is többnyire mentegetőzés, vagy igazolás, azért a merészségért, a melyet a verskötet kiadás ténye jelent. De könnyebb a mestersége a szerzőnek, meg a beajánlónak is, a mikor olyan közönséghez szól, a mely félig meddig már ismerőse a versiróknak. Ilyenformán ismeri már az *Aradi Közlöny* közönsége *Varságh* Jánost, az aradi versirót, a kit nehány verse révén, a mely e napban megjelent, kétségen fölül megillet a tehetséges jelző. Egyszerü az ő zsánere, de a sziv érzelmei mindig eredeti formában megkapóan és lélekhez szolóan nyilatkoznak meg. Verskötetére, a melyre az Aradi Közlöny szerkesztőségében is elő lehet fizetni, ezt a felhivást adta ki:

Ibolyák. Ezzel a cimmel karácsony táján verskötetet adok ki, rimekbe olvadt érzéseket, hangulatokat. Ha dalaim csak egy szivben is visszhangra találnak, elérték céljukat. A könyv ára két korona lesz, és akik előfizetőket sziveskednek gyüjteni, öt könyv után tiszteletpéldányt kapnak. Arad, 1902. november hó. *Varságh János.* (Osztrák-magyar bank.)

Három gyilkosság a megyében.

(Aradmegye véres vasárnapja.)

— Az *Aradi Közlöny* tudósitójától. —

Arad, november 10.

Aradmegye három helyén követtek el tegnap, vasárnap, gyilkosságot.

Nem tulajdonitanánk ennek valami fontosságot, a véletlen hozhatja magával, hogy egy napon ilyen tömegesen folyjon az embervér, s más megyében is megtörtént ez már.

Csakhogy Aradmegyében ez a véres bünkrónika napirenden van. Nem mulik el hét, hogy ember ember ellen ne törjön a megyében, a hol az emberélet oly kevéssé biztos, hogy maholnap csak csendőrfedezet mellett lehet már biztonságban élni.

A *morodai* jegyző, kit revolverrel lőttek meg, az utolsó óráit éli s ma már ujabb esetekről tudunk. Sajátságos, hogy mindezen esetekben a puskapor, a golyó viszi a hóhér szerepét. Mintha puskákkal felszerelt bandák alakultak volna és esküdtek volna össze a társadalom ellen.

A legnagyobb baj az, hogy sem a társadalom, sem a hatóság nem tud védekezni ez ellen. A lőfegyverekkel felszerelt orvgyilkosok elől nincs más menekvés, mint a gyáva, de hasznos bujkálás.

Nincs talán egy hete, hogy *Dálnoki Nagy* Lajos, Aradmegye alispánja a megye közigazgatási bizottsági ülésén szóvá tette az Aradmegyében lábra kapott anarkizmust s *Urbán* Iván főispán emlitette, hogy egy főszolgabiró hivatalából loptak el egy Wertheim-szekrényt, titokban, éjjel.

A csendőrség szaporitását, s a lőfegyverek használatának megszoritását vélte a megye vezetősége célravezetőnek, hogy a polgárok életét megvédje. Lehet, hogy ez talán elég volna, de nem bizonyos. *Statáriális jellegü intézkedés volna első sorban szükséges*, s ha nem is lehet indokolni egy szigoru, rendszeres rögtön itélő biróság felállitását, talán kormányhatósági intézkedéssel lehetne erre a statáriumnál enyhébb formát találni, melylyel a tömeges vérontásoknak elejét lehetne venni.

Az esetek, melyek a hatóság, esetleg a kormány szigoru beavatkozását indokolják, a következők.

A véres statisztikában a radnai járás járt elől többnyire. Itt annyira elfajultak egy izben a viszonyok, hogy a főszolgabiró a *törvények ellenére* kénytelen volt az összes található lőfegyvereket elkobozni. Ekkor rend lett. A miniszterium azonban jónak látta visszaadni a fegyvereket, mire megint kezdődött a vérontás.

Radnai tudósitónk jelentése szerint tegnap *találtak Gyulicán egy átlőtt embert.* Még élt, de eszméletlenül hevert egy ut mellett. *Madose* Györgynek hivják, 18 éves, gyulicai lakos. A gégéje volt átlőve. *Lányi* Tivadar dr. marosszlatinai lakos kezelte, de dacára ennek, ma délután *meghalt.* Lányi dr. jelentést tett a hatóságnak, hogy véleménye szerint, az elhunyt *bünténynek áldozata.*

A szolgabirói hivatal kérte az aradi ügyészségtől a boncolás elrendelését, ami meg is történt A szolgabirói hivatal rögtön meginditotta a nyomozást, de tettes egyelőre nem került.

Vasárnap Pécskán is történt gyilkosság. Igaz, hogy itt nem szerepelt puska, vagy revolver, hanem csak az egyszerü vasvilla, de ez is megtette hatását.

Ponta Miklós ó-pécskai a tettes. Fiatal, alig 18 éves suhanc, de már elég elvetemedett, hogy emberéletet oltson ki.

November 7-én volt *Szatmárián* Manónál, a kivel ennek háza udvarán heves vitában volt.

A vita csakhamar személyes térre ment át, s a sértegető szavakat csomóstól hullatták egymás fejére.

A vita leghevesebb részében Pontát elragadta indulata, *felkapott egy favillát s azt Szatmáriánba szurta.* Utóbbi sulyos, végzetes sérülést szenvedett s ma meg is halt.

Ma este volt a boncolása Pécskán. A csendőrség azonnal vallatóra fogta a gyilkost. Ez avval védekezett, hogy Szatmárián őt szidalmazta, sőt meg is verte. Ezért állott boszszut rajta. Takargatni igyekezett bünét, de ez nem sikerült. A kihallgatás alatt oly gyanusan viselkedett, hogy a csendőrség letartóztatta és bekisérte a pécskai járásbiróság fogházába.

A harmadik eset Kisvarjason történt tegnap, vasárnap. Itt már megint a golyó vette át haláltosztó szerepét. Vadászfegyverrel történt, ami szintén jellemzi, hogy Aradmegyében a legtöbben gyilkos szándékkal tartanak fegyvert.

Kisvarjason vasárnap este a korcsmában nagy muri volt. A kisvarjasi jó ivók mind ott voltak, köztük *Kardos* István és *Vercsák* István. Vercsáknál vadászfegyver volt.

A két ember régóta halálos ellenség volt. Ivás közben összekerültek s szó-szót követett. Már a szemük járásából ki tudták olvasni a többiek, hogy ezek egymást a halálra szánták.

Vercsák előbb ment el a korcsmából s valahol lesbe állott. Kardos is hazaindult, de egyszerre *lövés dördült el s Kardos összerogyott.*

Ami ezután következik, az már a megszokott sablon. A csendőrség meginditotta a nyomozást s letartóztatta az orvgyilkost. Az áldozat élet-halál között lebeg.

Böhm Adolf sikkasztása az igazgató-választmány előtt.

— Az *Aradi Közlöny* tudósitójától. —

Arad, november 10.

Az *Aradi ipar- és népbank igazgató-választmánya* vasárnap délután ülést tartott az intézet holnap kedden délelőtt tizenegy órára összehivott rendkivüli közgyülésének előkészitésére. A közgyülést a felügyelő bizottság hivta össze, hogy jelentést tegyen a részvényeseknek Böhm Adolf sikkasztásairól. Itt egyben az igazgatóság is beszámol erről az eseményről. s bemutatja a mérleget.

A sikkasztás folytán előállott *hiány mikénti fedezése* nincs napirendre tüzve, igy *érdemlegesen nem is tárgyalható*, mégis ez a kérdés képezi a részvényesek érdeklődésének főtárgyát. Megnyilatkozott ez a vasárnapi igazgató-választmányi ülésen is, hol. főképen e tárgy körül folyt a vita, s minden oldalról megnyilvánult az óhaj, hogy a részvényesek megnyugtatására ez a kérdés, ha csak *elvi formában* is, vitessék a közgyülés elé.

A fedezés mikéntjéről is tájékoztatót nyujt a vasárnapi ülés. Az igazgatóság többségének kifejezésre jutott az a szándéka, hogy a sikkasztási esetből le akarja vonni a konzekvenciákat, *s legalább egy részét megtéritti a hiánynak.* Ez a rész a *Weisz A. és társa* és *Kintzig*-féle számlákon elkallódott két, összesen 96,000 koronát kitevő tétel, mely a tulajdonképeni sikkasztást képezi. A hiány többi részének fedezése a tartalékalapból való leirással történnék.

A vasárnap lefolyt igazgató-választmányi ülésről részletes tudósitásunk a következő:

Délután négy órakor vette kezdetét az igazgató-választmányi ülés, melyen *Tagányi* István elnöklete alatt a választmány csaknem teljes számban megjelent. Ott voltak:

Avarffy Ferenc, Bing Ede, Deutsch Bernát, Dobiaschy József, Domonkos Lajos, Éles Ármin, Glück Károly, Institóris Kálmán, Kohn S. N., ifj. Lőcs Rezső, Lukácsy Lajos, Lukács Lajos, Magyary Ferenc, Maresch Gyula, Mihalik József, Priegl István dr., Reicher Ferenc, Ring Lajos, Reicher Károly, Szalay Károly, Seidner Bernát, Spitzer Ignác, Steigerwald Alajos, dr. Tagányi Sándor, Tiszti Lajos, Tolnai János dr., Walder Gyula, továbbá Vajda István dr., és Rosenberg Miksa dr. ügyészek.

Az elnöki jelentés.

Tagányi István elnök nyitotta meg az ülést. Ismertette Böhm Adolf vezérigazgató sikkasztásának történetét, kezdve azon, mikor *Hehs* Béla egy bécsületbeli ügyből kifolyólag *Ring* Lajos igazgatónak jelentést tett. Ring a leleplezést közölte *Kristyóry* igazgatóval, s a két igazgató az ügy mielőbbi tisztázása céljából összehivta az igazgatóság tagjait. Az igazgatóság első sorban kihallgatta a sulyos vádak meg erősitésére nézve *Hehs* Béla följelentőt, majd Böhm Adolf vezérigazgatót. Hozzáfogtak a főkönyvek szigoru átvizsgálásához. S már a legelső napon kiderült a nagymérvü sikkasztás, melyet Böhm Adolf a főkönyvek hamisitásával és értékpapirok ellopásával követett el. Böhm Adolf már az első meghamisitott tételnél beismerésben volt. Csakhamar ráakadtak a másodikra is, melyet szintén beismert. Fedezetül felajánlotta a pénzintézetnek 19.000 korona értékü életbiztositási kötvényeit, s mintegy 8—10 ezer korona értékü ingóságait.

Lukácsy Lajos az iránt szeretne tisztába jönni, hogy ha *Böhm* Adolf meghalna a fogházban, köteles-e az illető biztositó intézet a biztositási összeget kiadni.

Bing Ede megnyugtatni kivánja Lukácsyt, hogy, biztos tudomása szerint, a biztositási intézet ez esetben is köteles kifizetni a biztositott összeget.

Vajda István dr.: Sem a törvény, sem a biztositási feltételek szerint a börtönzés nem menti fel a társulatot a fizetési kötelezettségtől.

Ezután Tagányi István bejelenti, hogy az igazgatóság *Konsitzky* József titkár-főkönyvelőt nyugdijjogosultságának megvonásával elmozditotta állásától. Inditványozza, hogy az igazgató-választmány ugyanigy járjon el *Böhm* Adolf vezérigazgatóval szemben.

A választmány a jelentést tudomásul vette, az inditványt pedig elfogadta.

Az uj vezérigazgató.

Az elnök ezután javaslatba hozta, hogy a megüresedett vezérigazgatói állást *Laczay* Endrével, az Osztrák-Magyar Bank aradi főnökével töltsék be. Megválasztatását az intézetre nézve rendkivül előnyösnek és szerencsésnek tartja.

A közgyülés a javaslatot zajos és egyhangu éljenzéssel fogadta. Erre meghivták az ülésbe Laczayt, kit a terembe léptekor lelkes éljenekkel fogadtak.

Laczay Endre meleg szavakban sietett megköszönni a személyébe helyezett bizalmat, s kiemeli, hogy csekély tehetségével mindenkor arra fog törekedni, hogy az intézeten esett csorbát mentől előbb kiköszörülje. Ami azonban a vezérigazgatói állás elfoglalását illeti, arra nézve csak bécsi utja után fog nyilatkozhatni, miután előbb az Osztrák-Magyar Bank üzletvezetőségének engedélyét kell kikérnie.

Ezután az igazgató-választmány felhatalmazta az igazgatóságot, hogy Laczay Endre uj vezérigazgatóval megköthesse a szerződést épp en olyan feltételek mellett, mint a minők Böhm Adolffal szemben fennálltak.

Az igazgatóság előterjesztése.

Vajda István dr. jogtanácsos olvasta fel ezután az igazgatósági jelentést, mely a keddi közgyülés elé kerül. Bemutatta a befejezett munkálatok alapján összeállitott mérlegszámát, mely szerint *az elsikkasztott összeg 297,000 koronáról 292,000 koronára szállott le*, amennyiben tegnap három darab elsikkasztottnak hitt aradmegyei takarékpénztári részvény megkerült 5000 korona értékben. Ezen értékpapirokkal más tételeknél előfordult hiányokat fedezett Böhm komplikált módon s onnan származott a tévedés, melynek folytán az 5000 koronát is hiánynak hitték.

Institóris Kálmán polgármester szólott legelőször a jelentéshez. Melegen emlékezett meg az igazgatóságnak a napokban kifejtett munkásságáról, melylyel az intézet ügymenetét csakhamar ismét nyugodt mederbe terelték.

Minden egyes betevőt, aki az intézethez fordult, kitudtak elégiteni. Mindent elkövetett az igazgatóság, hogy az intézetet ért nagy veszteség után is helyreállitsa a szükséges egyensulyt. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság nézete szerint a sikkasztásból kifolyólag nem vétkes. Ugy őket, mint hozzátartozóikat fájdalmasan sujtaná, ha a kár megtéritése iránt felelősségre vonatnának. A legnagyobb bizalommal viseltetik az igazgatósággal szemben, melyet körmönfont manipulációk tévesztettek meg, miért is azt javasolja, hogy az egész hiányzó összeg — melyből a tényleges sikkasztás csakis ama 96,000 korona, melyet *Kintzig* Géza, *Weisz A. és Társa* számlájára sikkasztott el Böhm Adolf, s az értékpapirok, melyek ellopattak — *a tartalékalapból hozassék leirásba.*

Vita a kártéritésről.

Avarfy Ferenc nincs egy véleményen Institóris Kálmánnal. Nemcsak az alapszabályok, hanem a törvény is felelőssé teszii az igazgatóságot. Különösen nagy mulasztást lát a Weisz A. és társa és Kintzig Géza-féle nagy tételeknél Az ilyen nyilt számla az igazgató-választmány négy tagja elé bocsátandó elbirálás céljából. S csak annak szavazata alapján adható meg az alapszabályok értelmében. Belátja, hogy más tekintetben az igazgatóság sem vonható felelősségre. De e két nyilt számla-tétel feltétlenül megállapitja ellenükben a vagyoni felelősséget. Ohajtja azonban tudni az igazgatóság minő propoziciót tesz az ügy rendezésére, hogy nyugodtan menjenek az igazgató-választmány tagjai az e hó 11-én tartandó közgyülés elé.

Lőcs Rezső szerint az igazgató-választmány tegyen az igazgatóság hozzájárulásával egy olyan forma javaslatot a rendkivüli közgyülésnek, miszerint az igazgatóság tagjai a „Weisz A. és Társa“ nyilt számlájára eltulajdonitott összeg és értékpapirok megtéritésére köteleztessenek. Véleménye szerint „Kintzig Géza“ nyilt számlája az igazgatóság és felügyelő-bizottságot *jóhiszemü tévedésbe* is ejthette, mikor köztudomásu dolog, hogy Kintzig igen nagy vagyonnal rendelkezik.

Avarfy Ferenc: Azon értékpapirokért, melyeket Böhm Adolf ellopott az igazgatóságot nem veszi felelősségre, mert holmi Gáspár-féle betörő ellen védekezni nem tartozik az igazgatóság hatáskörébe, ha különösen a családapa gondnokságával eljárt a pénzek és értékek elzárásában. Belátja, hogy egy betörő vezérigazgatóval szemben jóhiszemüleg nem lehet védekezni. De Lőcs inditványát olyan értelemben fogadja el, hogy az igazgatóság „Weisz A. és Társa“ és Kintzig Géza-féle zsiró-számlák teljes összegét téritse meg, a többi ezen

felüli összeg irassék le a tartalékalapból s igy az egyensuly az intézetben teljesen helyre lesz állitva.

Maresch Gyula és *Magyary* Ferenc véleménye szerint az igazgatóságot és felügyelő-bizottságot a hiányzó összegekért *egészben* kellene felelőssé tenni, mert végtére is a könyvek hamisan voltak vezetve és akik mostanában vásároltak értékpapirokat, abban a hiszemben lehettek, hogy a legutóbb kimutatott mérlegszámla a valóságnak megfelel. Pedig hamis volt s igy igen nagy károkat szenvedtek.

Tagányi István előadja, hogy az e hó 11-ikére összehivott rendkivüli közgyülés ebben *a kérdésben nem határozhat, mert nincs a napirendre kitüzve.* A munkálatok még csak tegnap lettek teljesen befejezve s igy az igazgatóság képtelen volt megállapodni abban, hogy miként legyen az ügy végleg elrendezve.

Priegl István dr. inditványozza ezután, hogy a Weisz A. és társa és a Kintzig Géza-féle nyilt számlákra eső elsikkasztott összegen kivüli többi hiánynak a tartalékalapból való leirása már a keddi közgyülésen hozassék javaslatba.

A részvényesek hangulata.

Tolnai János dr. hosszasan szólott e kérdéshez. Udvösnek és hasznosnak látja az igazgató-választmányi ülés összehivását, mert alkalmat szolgáltatott arra, hogy a helyzet tisztázódjék, s hogy az egy vélemények és nézetek kijegecesedjenek. A keddi gyülés jogilag nem hozhat érdemi határozatot, mert nincs napirendbe véve, de célszerü volna, ha *a keddi közgyülés elé az igazgatóság már pozitiv kijelentéssel járulna a kár megtéritése tárgyában.* A keddi közgyülés konstatálni fogja, hogy az intézetet rázkódtatás nem érte, hogy az igazgatóság mindent elkövetett a rázkódtatás kikerülésére, továbbá, hogy sikerült egy oly vezérigazgatót megnyerni, kinek személyében garanciát birnak a jövendőre. Magáévá teszi a *Lőcs* és *Avarfy* által előterjesztett inditványokat, hogy az igazgatóság fedezze a Weisz A. és társa s a Kintzig féle számlákon elkallódott összegeket kamat nélkül. Az itt uralkodó hangulat meggyőzi az igazgatóságot, hogy a részvényesek a legnagyobb jóindulattal vannak az intézet és igazgatóság iránt és nem követelik a kár teljes megtéritését, hanem ezt illetőleg a legszükebb keretben mozognak. Ezt az igazgatóságnak méltányolni kell, mert a kár bizonyos részének megtéritése morális és etikai követelmény áll fönn, mely elől kitérni nem lehet. A mai igazgató-választmánynak leszürődött megállapodásait tekintve, az igazgatóság oly kompromisszumnak, melynek alapján közte és a részvényesek között az anyagi kérdések mind a két fél megelegedésére az intézet érdekében megoldhatók lesznek. Miután a keddi közgyülésig még egy nap áll rendelkezésre az igazgatóságnak, igyekezzék saját kebelében megállapodásra jutni, hogy ha nem is konkrét javaslattal, de mindenesetre megnyugtató bejelentéssel álljon elő.

Leopold Zsigmond nézete is az, hogy az igazgatóság mindenesetre lépjen a közgyülés elé valamivel. Bár a napirendre nincs felvéve a hiány fedezésének kérdése, szükségesnek tartja ennek tárgyalását a részvényesek megnyugtatása érdekében. Ha számszerü jelentést nem is tehet az igazgatóság, ha nem is határozhat a közgyülés, az *elvi* kijelentés bizonyára jó hatással lesz. Jelentse ki az igazgatóság, hogy a hiány egy részét fedezi s tegyen inditványt egy ujabb közgyülés összehivására, melyen az ügy érdemileg tárgyalható lesz.

Hozzászólt még a kérdéshez *Tagányi* Sándor, *Deutsch* Bernát, *Assael* Zsigmond és mások.

Végül az igazgató-választmány olykép találta megoldandónak a kérdést, hogy a *keddi közgyülés elvben mondja ki, miszerint, a Weisz A. és társa, valamint a Kintzig Géza féle számlák alapján elsikkasztott tételek kivételével, melyeket az igazgatóság fedez, a sikkasztás folytán előállott többi hiányok leirassanak a tartalékalapból.* Az érdemleges határozathozatalra pedig hivjon össze az igazgatóság *ujabb rendkivüli közgyülést.*

A mérleg.

Vasárnap közöltük az Ipar és Népbanknak a sikkasztásokat feltüntető kivonatos mérlegét most pedig itt adjuk a részletes mérleget, mely a keddi rendkivüli közgyülés elé kerül:

Vagyon.

Készpénz készlet		452548·50
Váltó-tárca álladék		5989371·78
Aradi hitelegylet tartozása		383513·—
Előlegek értékpapirokra folyó számlában		1010735·82
Jelzálog-kölcsönök	518396·26	
Záloglevél-kölcsönök	427025·01	945421·27
Előlegek értékpapirokra		148196·60
Zálogházi kölcsönök		256328·—
Értékpapirok: 21.600.— k. n. é. 4% m. kor. járadék á 97.55	21070·80	
20.200,— k. n. é. 4½% Pesti hazai I. takp. egyesület községi kötvény á 100.75	20351·50	
12.200.— k. n. é. 4½% m. takp. közp. jelzb. r. t. záloglevél á 100.—k.	12200·—	
10,000. frt n. é. 4% m. aranyjáradék á 119.80	23960.—	
1,000 drb. 200,— k. n. é. B.-csabai term. és áruraktár r. t. részvény 60% befiz.	120000·—	
288 drb. 100.— frt n. é. Aradi vizvezetéki müvek r. t. részvényei á 200.—k.	57600·—	
92 drb. 100.— frt n. é. Acsev. törzsrészvény á 200.— k.	18406·—	
56 drb. 100.— k. n. é. Soborsini takp. részvény á 100.— k.	5600·—	
Különféle értékpapirok, szelvények, sorsjegyek, érc- és idegen pénzek a központban, a pénzváltó osztálynál és a békésmegyei fiókintézetnél	15044·64	294226·94
Nyugdijalap értékpapirjai: 50 drb. Aradi Ipar- és Népbank részvény főkönyvi érték		35000·—
Ingatlanok: Szabadság-tér 13. és Haszinger-u. 2. sz. ház	205508·94	
B.csabai Fő-ut 893 sz. ház	142013·15	
Uj-Arad fő-ut 840. sz. ház	18070·—	
Kossuth-u. 25. sz. ház	3801·50	369393·59
Más pénzintézeteknél elhelyezett tőkék		969762·09*)
Adósok		53900·—
Összesen		10908397·59
Egyenleg mint hiány		297495·42
Összesen		11205893·01

Teher.

Részvénytőke		1000000·—
Tartalék-alapok: Általános tartalék-alap	638857·75	
Hitelegyleti tartalék-alap	3327·81	
Tisztviselői nyugdij-alap	90202·24	732387,80
Aradi hitelegylet 5%-os biztosági-alapja		10286·34
Csejthei Varjassy József alapitv.		5000·—
Betétek: Takp. könyvecskékre	4800154·93	
Folyószámlára	220968·42	5021123·35
Visszleszámitolt váltók		3290091·69
Átruházott záloglevél-kölcsönök: A m. takptárak közp. jelzb.-ra	426179·45	
Átruházott jelzálog kölcsönök: A m. takptárak közp. jelzb.-ra	26317·—	42496·45
Hitelezők		150503.67
Fel nem vett osztalék		900·—
Elszámolatlan jutalék: Mint az intézet tulajdonát képező aradi vizv. r. t. részvények árfolyam tartalékra		30000·—
Nyereség áthozat 1901. évről		13614·37
Elszámolatlan és eredményszámlák különbözeti egyenlege		201993·92
Összesen		10908397·59
Weisz A. és Tsa cimen vezetett hamis számla egyenlege	103057·35	
Levonva a meglévő fedezet ért.	40748·33	62309·02
Kintzig Géza cimen vezetett hamis számla egyenlege	110662·40	
Levonva a meglevő fed. ért.	30920·—	79742·40
Különféle letétekből hiányzó ért. papirok: 100 drb. Acsev. r. t. törzsrészvény á 200.— k.	20000·—	
58 drb. Aradi ipar és népbank részvény á 600.— k.	34800·—	
3 drb. Aradmegyei takarékpénztári részvény á 1700·—k.	5100·—	
1 drb. Aradi első takarékpénztár részvény á 2400·—k.	2400·—	62300·—
Behajthatatlan fizetési előleg		4530·—
Az 1898., 1899., évben a mérleg javitása céljából könyvelt tételek helyesbitése (szerepel a „Más pénzintézeteknél elhelyezett tőkék" cime alatt a M. jelz. hitelbank számláján)		88614·—
A hiány összege		297495·42
Összesen		11205893·01

*) K. 800.000— készpénzben felvétetett 1902. évi október hó 27-én.

Jelen mérleget az aradi ipar- és népbank könyvei, okmányai, értékei és egyéb rendelkezésünkre állott adatok alapján összeállitottuk, Aradon, 1902. november hó 8 án.

Laczay Endre, Ring Géza, Fodor Gyula,
mint az igazgatóság által erre felkért szakértők.

Az Aradi Ipar- és Népbank felügyelő-bizottsága:

Révész Nándor, s. k.
elnök.

Kneffel Lajos, Dr. Páris Lajos, Varjassy Lajos,
póttag.

MULATSÁGOK.

(=) **Katalin bál.** A nagyzerindi kereskedő és iparosifjuság Dávid Sándor vendéglőjének nagytermében november 22-én, zártkörü Katalin-bálat rendez.

A Gotterhalte-botrány.

(Nessi Pál és a becsületbiróság.)

— Az *Aradi Közlöny* távirati értesülése. —

Arad, november 10.

Nessy Pál országgyülési képviselő ügye mindinkább komplikálodik. Ma beleszólt az ügybe *Fejérváry* Géza báró honvédelmi miniszter is, aki *Apponyi* Albert grófról ugy nyilatkozott, hogy *függelem sértésre* biztatta Nessi Pált.

Fővárosi tudósitónk következőket táviratozza ez ügyről:

A képviselőház mai ülésén, mikor Apponyi gróf Nessi ügyében nyilatkozott, Fejérváry báró nem volt jelen s mikor a képviselőházba érve értesült a házelnök kijelentéséről, amelyről országgyülési tudósitásunkban van szó, azonnal tanácskozott Széll Kálmánnal és Apponyival azon céllal, hogy az elnök módositsa előbbi kijelentését, mert katonai ügyekben a miniszter lévén felelős, nem a parancsnoksághoz, hanem ő hozzá intézendő az átirat.

Fejérváry báró hir szerint kijelentette, hogy Apponyi gróf házelnök *függelemsértésre is felhivta Nessit, aki tartalékos hadnagy.*

Budapesti tudósitónk ujabbi távirata a következőket jelenti:

A képviselőház *mentelmi bizottsága* ülést tartott *Percel* Dezső elnöklete alatt.

Nessi Pál a bizottság előtt kijelentette, hogy antidinasztikus tüntetéseket kikerülendő, ő maga kérte az ifjuságot, hogy a Kossuth-nóta helyett a „Szózat"-ot énekeljék. Mikor a tüntetők a városba vonultak, a rendőrség utánuk ment. Őt senki sem bántalmazta, s ha ez megtörtént volna, erről, *mint az ő mentelmi jogának megsértéséről, azonnal jelentést tett volna* a képviselőháznak.

Olay Lajos a kisebbség nevében külön inditványt tett Nessi Pál érdekében.

Nessi Pál ma *Fabricius* alezredes aláirásával értesitést kapott, hogy a november 13-ára kitüzött becsületügyi előleges tárgyalást a választmány a honvédelmi miniszter rendeletére további intézkedésig felfüggesztette.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) **Az aradi kereskedő ifjak** betegsegélyző egyesülete értesit bennünket, hogy f. hó 9 én tartott ülésén *Böhm* Adolfot tiszteletbeli tagjainak sorából törülte.

Megyebizottsági választások.

(Alkotmányos élet Csanádban.)

— Az *Aradi Közlöny* tudósitójától. —

Maké, november 10.

Csanádmegyében tegnap alkotmányos mozgalom folyt le: betöltötték a megüresedett megyebizottsági tagsági helyeket. Ot hely volt üresedésben, s ha valami nagy hullámzást nem okozott is a választás, érdekessége van. Igy például első sorban az, hogy *Börcsök* Gergelynek végre-valahára betelt a szive vágya: *megyebizottsági* lett, bejutott oda, hova mindig s mindeddig hiába vágyott.

A választások eredményéről, mely egyébként mindenütt rendben folyt le, tudósitónk a következőket jelenti:

Makón a II-ik kerületben kettő, a III-ikban egy hely volt üresedésben. A függetlenségi párt a II-ik kerületben *Kiss* Pál dr. ügyvédet és *Vörös* Sándor gazdálkodót, a III-ikban pedig *Kenéz* Sándort jelölte. Megválasztattak: a *II-ik kerülelben Kiss* Pál dr. 141 és *Börcsök* Gergely 114 szavazattal. *Vörös* Sándor 34, *Földesi* Sándor kereskedő 6, *Reskó* Balázs 2 szavazatot kapott.

A *III-ik kerületben* a függetlenségi párt jelöltje, *Kenéz* Sándor 102 szavazattal győzött *Cseresnyés* János főkapitány 64 szavazata ellenében, aki egyébként a választások előtt jóval kijelentette, hogy nem vállalja el a jelölséget.

A *kevermesi kerületben* nehezebb volt a küzdelem. *Oehring* Albert kevermesi és *Hügel* János kisiratosi plébános voltak a jelöltek s a küzdelem *Oehring* győzelmével végződött, aki 69 szavazatot kapott Hügel 64 szavazatával szemben.

A *kunágotai* kerületben egy nazarénus ember, B. *Kis* István lett a győztes 108 szavazattal. Mellette *Hász* Sándor dr. szolgabiró 9, *Sárközy* Adorján dr. orvos 8, *Kun* László tanitó 1 szavazatot kapott.

Az öt uj bizottsági megválasztását legközelebb igazolja, a vármegye igazoló bizottsága, miután bizonyos, hogy egyik választás sem lesz megfelebbezve.

Institoris Kálmán és a bécsi török követség.

(A bécsi Weitzer-palota felbecslése.)

— Az *Aradi Közlöny* tudósitójától. —

Arad, november 10.

Institóris Kálmán polgármester a mult héten Bécsbe utazott, hogy elvégezze a Weitzer-hagyaték egy részét képező Hay-gasse-i palota leltározását és hogy a birói felbecslésen résztvegyen.

A polgármester ma, nehány napi bécsi tartózkodás után visszaérkezett Aradra, *anélkül, hogy a leltározást keresztülvihette volna.*

A polgármester eredménytelen utjának a következő érdekes előzményei vannak:

Institóris Kálmán polgármester *Sefcsik* császári közjegyzővel, egy épitészszel és két becslő biztossal megjelent a Haygassei palota előtt, hogy a becslés hivatalos funkcióját elvégezzék.

A palota ajtai be voltak zárva, a kapu fölött pedig nagy cimer volt, melyről a következő felirást olvasták le a polgármester és kiséröi:

Türkische Gesandtschaft.

Ez pedig magyarul annyit jelent, hogy „*Török követség*".

Becsöngettek a kapun, mely kis vártatva kinyilt. A portás nyitotta ki a kaputt, s ennek elmondták, hogy a hivatalos becslés megejtése végett jöttek.

A kapus azonban nem engedte be őket, hanem azt mondta, hogy fölmegy bejelenteni az érkezettek szándékát. Nemsokára visszajött és értésére adta a künn várakozó bizottságnak, hogy *ide nem szabad bejönniök, mert az török terület..*

Sefcsik közjegyző erre zsebébe nyult és kivette a bécsi törvényszék egy végzését, melyet felküldött a követségnek, hadd lássák, hogy a törvényszék rendeletéből jöttek hivatalos kötelességüket teljesiteni.

A kapus megint bezárta a kaput, fölment az irással s csakhamar visszajött avval a válasszal, hogy hiába minden, ez török terület, ide nem engednek be idegent.

A biróság ekkor már látta, hogy itt nem fognak boldogulni. Institóris polgármester azt az inditványt tette, hogy vegyék igénybe a külügyminiszterium közbenjárását. Sefcsik közjegyző a bécsi Landesgericht utján kérvényt küldött be a külügyminiszteriumhoz, hogy járja ki a török követségtől az engedélyt a becslés elvégzésére. Elmondta a kérvény, hogy nem privát ügyben járnak el, hanem birói intézkedés alapján kell nekik az épületet felbecsülni, melyet egészen a török követség bérelt ki és ezért 24000 korona házbért fizet.

A közjegyző kérvényének elintézése, bár Institoris Kálmán polgármester igénybe vette a külügyminiszterium sajtóosztálya egyik főtisztviselőjének, egy magyar embernek, *Szabó* Imrének a közbenjárását, mégis huzamosabb ideig fog tartani.

Ki tudja, nem az az oka a követség feltünő „*zárkózottságának*", hogy végrehajtóknak nézték a biróság tagjait, mert hiszen éppen nem lehetetlen, hogy a követség házbérhátralékban van.

HIREK.

Aradiak a szegedi Kossuth-szobornál.

— Az *Aradi Közlöny* tudósitójától. —

Arad, november 10.

Hazafiasan szép esemény szinhelye volt vasárnap Szeged városa. Az aradi Kossuth-asztaltársaság kezdeményezésére, tegnap reggel mintegy negyedfél százan különvonattal indultak el az aradi polgárok, hogy tiszteletük és kegyeletük babérjait odahelyezzék az ujonnan emelt szegedi Kossuth-szobor talpazatához. Fényes bizonysága volt ez Arad lakossága hazafias érzésének s a magyar nép atyja iránti rajongó szeretetének.

A hatalmas küldöttséggel egynegyed kilenc órakor érkezett be a szegedi állomásra az aradcsanádi vasutak külön vonatja, ugyanakkor érkezett a pesti vonat is, melyen *Kossuth* Ferenc jött pártjának több képviselője kiséretében, kik az önálló vámterület érdekében összehivott népgyülésre utaztak Szegedre.

A perronon *Tóth* Pál helyettes polgármester üdvözölte az érkező vendégeket, mire az aradiak nevében *Nagy* Kálmán, a Kossuth-asztaltársaság elnöke válaszolt.

Óriási közönség várta künn az érkezőket, akik Kossuth Ferenc vezetésével, beláthatatlan hosszu menetben vonultak fel az uj Kossuth-szoborhoz. — Itt az aradi daleglylet éneke után *Müller* Károly, az aradi függetlenségi párt elnöke tartott magasan szárnyaló hazafias beszédet s letette Arad város koszoruját a szobor lábaihoz.

A nagy tetszéssel fogadott beszéd után ismét énekelt a dalárda, végül a waggongyári zenekar indulója fejezte be a kegyeletes szép ünnepséget.

Ezután az aradi küldöttség is részt vett a népgyülésen, melyen az önálló vámterület felállitását követelte.

Délben Szegedváros polgársága diszes bankettet rendezett a vendégek tiszteletére. A város megtekintése után az esti külön vonattal vissza indult az aradi küldöttség s este fél tiz órakor érkeztek meg Aradra.

Rámor Lajos távozása.

— Az *Aradi Közlöny* tudósitójától. —

Arad, november 10.

Az aradi Weitzer János waggongyár részvénytársaság tegnap délelőtt tartott közgyülésén bejelentette *Vásárhelyi* Béla főrendiházi tag, hogy *Rámor* Lajos, a gyár müszaki igazgatója állásáról lemondott

Rámor Lajos alapitásától kezdve igazgatója volt ennek a vállalatnak. Nehéz idők és nehéz viszonyok között vezette a gyárat s ennek tudható be, hogy az eredmény, a siker késett.

Rámor Lajos ausztriai származásu németajku ember, a ki a budapesti Ganz-gyárból jött hozzánk. Itt Aradon megszerette a magyarokat, fiait magyaroknak nevelte s rokonszenve a magyarokhoz füzte. Felesége élénk szerepet vitt a társadalomban s egy ideig az Oratorium-egyesület elnöke volt.

Rámor Lajos szombaton levelet intézett a a waggongyár igazgatóságához, a melyben bejelentette, hogy eddig viselt állásáról lemond.

Vásárhelyi Béla, a részvénytársaság alelnöke a tegnapi közgyülésen felolvasta ezt a lemondó levelet és bejelentette, hogy Rámor Lajos más minőségben fogja ezentul a waggongyárt szolgálni.

Rámor a gyár budapesti képviseletét veszi át s igy megmarad továbbra is a tisztviselői állományban.

Rámor Lajos jelentékeny végkielégités mellett távozik a gyártól, mely ilyen cimen 75,000 koronát fizet a lemondott igazgatónak.

Helyébe egy kiváló technikai erőt alkalmaznak, aki *Herzel* Bernát, a gyár kereskedelmi igazgatója mellett fogja a gyár müszaki részét vezetni.

— **Rainer főherceg diszdoktorsága.** A bécsi egyetem, mint egy sürgöny jelenti, ma diszdoktori oklevelet adott át *Rainer* főhercegnek.

— **A póttartalékot behivják.** Budapestről táviratozzák, hogy Fejérváry báró honvédelmi miniszter egy ellenzéki képviselőnek kijelentette, hogy *a kormány feltétlenül törvényerőre akarja emeltetni a katonai javaslatokat.*

— Nem volna egy nyugodt éjszakám — ugymond — ha tudnám, hogy a külfölddel szemben oly visszamaradottak leszünk a jövőben is, mint most vagyunk. Ha a *közvélemény a számadatokat ismerné, szemrehányást tenne, hogy miért vártunk a létszámemeléssel mostanáig.*

A budapesti szociáldemokrata párt mai határozata szerint a párt, ha a kormány nem vonja vissza a javaslatokat, *tizezer* szociálistával tüntetésre készül.

— **Az önálló vamterület.** Ma *Szegeden* és *Erzsébetfalván* népgyülés volt az önálló vámterület érdekében. Szegeden délelőtt, Erzsébetfalván délután volt a népgyülés.

A *szegedi* népgyülésen ott volt *Kossuth* Ferenc is és több függetlenségi képviselő. A gyülés elnökévé *Polcner* Jenőt, jegyzőjévé *Kulinyi* Zsigmondot választották. Az elnök megnyitó beszéde után a jegyző határozati javaslatot terjesztett elő, a mely szerint a népgyülés szükségesnek és sürgősnek tartja az önálló vámterület és az önálló gazdasági berendezkedést: ezért megokolt fölterjesztésben az országgyülés képviselőházát az Ausztriával fönnálló és hatásaiban egész anyagi létünkre végzetes vámközösség megszüntetésére kéri. A fölirat átnyujtására fölkéri *Polcner* Jenő országos

képviselőt és a határozatot közli *Lázár* Györgygyel, Szeged város első kerületének képviselő jévgl. A határozati javaslat előterjesztése után *Kossuth* Ferenc beszélt. Azt mondja, hogy az önálló vámterület kérdése nemcsak politikai, hanem kenyérkérdés is, és fölszólitotta a népet, hogy mozduljon meg és ne engedje elpusztulni Magyarországot. Beszélt még *Benyovszky* Sándor gróf, *Thék* Endre, *Gelléri* Mór, *Krasznay* Fe enc. *Barabás* Béla dr., *Molnár* Józsiás, *Pap* Zoltán, *Lábdy* Antal, mire az elnök kimondta, hogy a népgyülés a határozati javaslatot elfogadta. Ezzel a népgyülés véget ért. *Erzsébetfalván* délután három órakor a szomszédos községek polgárságának részvételével volt népgyülés, a melyen az országos függetlenségi pártot *Pozsgay* Miklós kepviselte. A szónokok az önálló vámterület szükségességét hangoztatták. A népgyülés elhatározta, hogy az önálló vámterület érdekében fölir a képviselőházhoz.

— **Esküvő**. Fényes esküvő ment ma végbe Aradon. Déli 12 órakor kötött házasságot az aradi anyakönyvi hivatalban *Köpf* János ügyvéd, tb. vármegyei alügyész *Thomka* Erzsikével, *Thomka* Elek honvédhuszár őrnagy leányával. Az esketésnél tanukként szerepeltek: *Thomka* Gyula és neje, a vőlegény részéről Tagányi István és neje. A házasságkötés után az előkelő, fényes násznép a minoriták templomába vonult, hol *Csák* Cirjék dr. rendfőnök adta az egyházi áldást az uj párra.

— **A beteg torontáli főispán**. Megemlékeztünk már arról, hogy a nagybecskereki királyi törvényszék a *Szilágyi* Lajos törvényszéki biró által megtartott tárgyaláson gróf *Bethlen* Miklóst, Torontálvármegye főispánját elmebetegség miatt gondnokság alá helyezte. Az itélet indoklásában a törvényszék kifejti, hogy gróf Bethlen Miklóst gondnokság alá kellett helyezni, mivel dr. *Moravcsik* Ernő és dr. *Bolyó* Károly fővárosi elmeorvos-szakértők konstatálták, hogy a *főispán hüdéses elmezavarban szenved* s betegségénél fogva ügyeinek elintézésére képtelen. Ezzel aztán vége szakad egy szépen induló karriernek. Bethlen, ha ki is kerül az eleven halottak közül, nem foglalhatja el többé méltóságát. A szerencsétlen főispán egyesztendei szabadságot kapott, mert ez az idő szükséges hozzá, hogy ne fosztassék meg a nyugdijigényétől. Utána föltétlenül nyugalomba vonul és átadja helyét valószinüleg *Dellimanics* Lajos dr. alispánnak, a vármegye jelenlegi helyettes fejének.

— **A Salamon-szobor lelepzése**. A magyar történetirás nagynevü mesterének és Budapest székesfőváros történeti irójának, Salamon Ferencnek emlékszobrát vasárnap délben leplezték le a magyar tudományos világ élénk részvétele mellett. A szobor a magyar tudományos akadémia palotája előtt, a Ferenc József tér parkjában emelkedik, a Széchényi-szobor tőszomszédságában. Közadakozásból emelte a magyar történelmi társulat, mely a leleplezési ünnepet is rendezte. Az ünnepélyen, melynek pompás őszi idő kedvezett, testületileg jelentek meg a magyar tudományos akadémia és a történelmmi társulat tagjai, a budapesti és a kolozsvári tudományegyetemnek képviselői, az országos levéltár és a nemzeti muzeum tisztviselői.

— **Chorin Ferencz diszpolgár**. *Szatmárnémeti* városa. mint sürgönyzik, mai közgyülésén *Chorin* Ferenc országgyülési képviselőt diszpolgárává választotta.

— **Allami tanitók**. A magyarországi állami tanitók egyesületének elnöksége az utolsó percben hivta össze az összes állami tanitokat ülésre, hogy állást foglaljanak a tanitói fizetésnek tervezett rendezése ellen. A pestvármegyeház tanácsterme szüknek bizonyult a megjelent tanitók befogadására. Körülbelül 1500-an jelentek meg, hogy tiltakozzanak a törvényjavaslatban kontemplált 1200 koronás minimum ellen. Az elnöki tisztségre *Kozma* Lászlót a debreceni árvaház igazgatóját választották. A megalakulás után Kozma László örömét fejezi ki afölött, hogy egygyé lett a magyar tanitóság. 4000 állami tanitónak férfias nyilatkozatát provokálja a tervbevett fizetésrendezés, mely a tanitókat jogosan elkeseritette. Végül Kozma László a következő határozati javaslatot ajánlja elfogadásra: 1. egyenlő képesités, „érettségi", — egyenlő fizetés; 2. minden szolgálat beszámittassék; 3. minden szerzett jog tiszteletben tartassék; 4 pótlékok egyenlően adassanak Budapest, Fiume és környéke tanitóinak és ez a fizetésbe betudassék; 5. a tanitóság jogos kivánsága emlékiratba foglaltassék és küldessék meg minden országgyülési képviselőnek, törvényhatóságnak, közmüvelődési egyesületnek és egyházkerületi gondnokságnak; 6. fölkéretik a napisajtó, hogy a tanitóság ügyét karolja fel s e célból egy bizottság kiküldését javasolja; 7. szükség esetén ujabb közgyülés hivandó össze. A javaslatokat zajos éljenzéssel elfogadták. Ezután Molnár József pancsovai tanitó, majd *Földes* Géza, *Lambrecht* Péter beszéltek. A tanitók nagyobb küldöttségben tisztelegtek *Podmaniczky* Frigyesnél a szabadelvüpárt támogatását kérve.

— **Damjanics dohányzacskója**. Erdekes ereklyével gyarapodott a szabadkai muzeum. Egy szabadkai urnő odaajándékozta *Damjanics* Jánosnak, a nagy szabadsághősnek selyemből készült és vert csipkével födött dohányzacskóját, amelyet az aradi gyásznap előtt a vértanutól kapott emlékül.

— **A csongrádi plébános szökése**. *Hegyi* Antal plébános rejtélyes és valóban regényesnek látszó eltünése mindenfelé nagy érdeklődést kelt és tápot ad különféle hiresztelésseknek. Az igazságügyminiszter bünügyi osztálya ma táviratban fölszólitotta a szegedi királyi ügyészséget, hogy Hegyi Antal szökése érdekében ejtse meg az előzetes vizsgálatot Csongrádon és annak eredményéről tegyen jelentést. Ha majd az igazságügyminiszter Hegyi eltünéséről a a hivatalos vizsgálat alapján értesül, átteszi az iratokat a belügyminiszteriumhoz, mely a „Rendőri Közlöny"-ben körözteti majd Hegyit. A plébános különben november 4-éről keltezve, Vácról irt néhány csongrádi bizalmasának. A kesernyés hangu levelekből a nyugtalan ember megtépett lelkének fájdalma árad ki.

— **Kecskeméthy nyomában**. New-Yorkból az a hir érkezik, — hogy már hetek óta nyomozza Amerikában egy budapesti rendőrtisztviselő a sikkasztó Kecskeméthy Győzőt, akinek New-Yorkban és Chicagóbar való tartózkodását kétségtelenül megállapitották. Ez a rendőrtisztviselő valószinüleg *Markovics* Vince rendőrfogalmazó, aki a Kecskeméthy-féle levél megjelenése idején kéthónapi „szabadságra" elutazott a fővárosból.

— **Ki lesz Lipót király felesége**? Már csak ez a kérdés. Mert, hogy *Lipót* belga király házasodik az bevégzett tény. Legalább ezt sugdossák a brüsszeli felsőbb körök kávénénikéi, akik a borsos kis pletykát a következőkre alapitják. Lipót tudva levőleg összes vagyonát az államra hagyta, s ezt a szándékát most legujabban megmásitotta. Nem azt mutatja-e ez, beszélik a házasság hirét terjesztők, hogy a király örökösre számit? A másik valóság amiből a hászt következtetik, az hogy a király az unokaöccse, tehát a mostani trónörökös számára épités alatt levő palotájánál a munkálatokat beszüntette. Ismét egy jel, suttogják, hogy Lipót egy ezután születendő trónörökösre szmáit. Igaz, hogy Lipót király már megközeliti a hetven évet, de szive oly fiatalosan dobog, szép szakálát oly gonddal kefél? és csinositja, hogy a házasság várható volt. Igy szól a pletyka. De hát a hir nagyon gyenge alapon nyugszik s inkább csak mint pikáns mende-monda jöhet számba, annál inkább mert senki sem tudja megemliteni a menyasszony nevét.

— **A Cook-vállalat irodája Aradon**. A *Cook*-féle ivlághirü utazási vállalat, melynek nevét a konstinens határain tul is ismerik, irodát szándékozik nyitni Aradon, a város forgalmának müvelése érdekében és tervszerüen a saját vállalata kiterjedése céljából is. Erről értesitette is a város tanácsát avval, hogy a fővárosban értekezletet fog tartani ebben a tárgyban. A tanács *Salacz* Gyula országgyülési képviselőt fogja felkérni arra, hogy ezen a gyülésen Aradváros képviselőjeként jelenjék meg.

— **Nyomdászok bérharca**. Kilencszáz nyomdász kezdett tegnap elkeseredett bérharcot a fővárosban, hogy kivivják munkájuk bérének fölemelését. A mozgalom veszedelmesnek igérkezik. A sztrájkbizottságnak annyi pénze van, hogy akár egy esztendeig is kibirhatják a küzdelmet. A nemzetközi alapból ugyanis, amely óriási összegek fölött rendelkezik, a bizottság nagy összeget kapott s kap ezután is mindaddig, amig arra szükség lesz. A támogatást, a pénzkiosztást vasárnap már megkezdte a bizottság. A sztrájk körülbelül hatvan nyomdára terjed, melyek a bérfelemelést nem akarták megadni. A sztrájkolók négy vendéglőben tanyáznak és pedig egy Almássy-téri vendéglőben, a Jallonszky-vendéglőben a Wesselényi-utcában, Rodiné vendéglőjében a Dohány utcában és a gyöngytyuk-utcai Schmidt-féle vendéglőben. A sztrájkolók csöndesen viselkednek és a rendőrségnek eddig nem volt oka a beavatkozásra.

— **Verekedés a Kápolna-utcában**. Vasárnap éjjel valóságos vérontás volt a kápolna utca 8. számu házban lévő korcsmában. Civilek és katonák mulattak ott, mikor a hangulat a tetőfokon állott, összeszólalkoztak a huszárok és a polgárok s ebből jókora verekedés származott, melyben egy pécskai legényt *Kocsis* Istvánt véresre verte kardjával *Szabó* Ferenc közös huszár és *Nagy* Mihály aradi legény. Sulyosan megsebesült *Szabó* János kisperegi legény. *Zaránd* János pedig egy ólmos-bot ütésétől koponyarepedést szenvedett, *Nagy* Mihálynak a fülét vágták le. A közelben csak egy rendőr volt, ez nem birt a verekedőkkel s ezért a városházáról kért segitséget. A városházáról ügetve érkeztek a lovasrendőrök, kik aztán hamarosan véget vetették a zendülésnek. A tettesek megugrottak s csak a sebesültek maradtak a szinhelyen, honnan őket a városházára vitték s ott dr. *Leitner* Ernő városi orvos bekötözte sebeiket.

— **Letartóztatott ékszerkereskedő**. A budapesti rendőrség vasárnap este letartóztatta *Steiner* Ármin fővárosi ékszerkereskedőt, az ifj. Steiner Ármin és társa cég főnökét, aki ellen egész sereg feljelentést tettek a főkapitányságon és az ügyészségen csalás miatt. Steinernek több néven, legutóbb pedig az emlitett társas név alatt volt nagy ékszer- és órakereskedése s műhelye a Király-utca 8. számu házban. Az ékszerész még ennek az évnek áprilisában fizetésképtelenséget jelentett. Áruit eladta, részben eltitkolta. A hitelezők, akik sokan voltak, kénytelenitve látták magukat arra, hogy Steinertől ötven hatvan százaléknyi kielégitést elfogadjanak. A kiegyezési váltók és az ujabb jelentékeny hitel, melyet a ravasz kereskedő arra kapott, hogy apósát, Steiner Zsigmondot — mint költagot tizenháromezer korona betéttel jegyezték be a cégjegyzékbe, a mult hónap végétől kezdve voltak esedékesek. Steiner Ármin ekkor megint a régi, egyszer már bevált cselhez folyamodott. Boltját, amely előbb tiz-tizenkétezer korona értékü áruval volt tele, annyira kiüritette, hogy ma csak egy-két száz korona értékü holmi van benne. A hitelezőknek persze nem fizetett, egyszerüen kijelentette, hogy nincs pénze. A károsult hitelezők erre feljelentették őt csalás miatt. A rendőrség a megindult nyomozás során ma Steinert kihallgatta és aztán előzetes letartóztatásba helyezte. Az eddigi vizsgálat szerint mintegy tizenötezer koronát tüntetett ki.

— **Figyelmeztetés a fénykép-jogra nézve!** Mivel folyó hó 10-kétől kezdve, penztáraimnál a Paragon rendszerü Blokkokat vezetem be, tisztelettel felhivom *a fénykép-bon tulajdonosokat*, sziveskedjenek *még e hét folyamán* fényképeiket nagyitásra elhozni, illetve beküldeni. Kiváló nagyrabecsüléssel Porter Vilmos Nagy-Áruháza Arad, Szabadságtér.

— **Dentolin fog-créme** a legkedveltebb fogszépitő. 1 tubus 50 fill. Vojtek és Weisznál, Aradon.

— **A szerencse** olyan, mint a lidérc. Az emberek gyarlósága abban tünik ki, hogy szerencséjüket egész életükön át ott keresik — ahol nem találják. A szerencse olyan, mint a lidérc, maga mutatja meg magát, csak észre kell venni. De aztán meg is kell fogni. A meddig a fénye világit, addig kell kaparni utána. A legutóbbi sorsjátékban a legnagyobb nyeremény, a 600.000 koronás jutalom, a Wolf Hugó bankháza által eladott 8/8 beosztásu sorsjegyre esett és igy ezen legszerencsésebb főárusitó egyszerre nyolc szegény embert tehetett boldoggá. A hova a szerencse egyszer betette a lábát, ott jó ideig meg is szokott maradni, kisérelje meg tehát mindenki szerencséjét és rendeljen osztálysorsjegyeket Wolf Hugó bankházában, Budapest, Bálvány utca 10. Az uj terv szerinti, 5000 nyereménnyel szaporitott XI. sorsjáték első osztályának huzása már 1902. évi november hó 20. és 21 én tartatik meg. A sorsjegyek ára: egy egész 12 K., egy fél 6 K., egy negyed 3 K., egy nyolcad 1 K. 50 fillér.

— **T. üzletfeleink** szives tudomására hozzuk, hogy *Révész* Nándor könyv- és papirkereskedő urat (Szabadságtér 20. szám. Telefon 265.sz.) képviselőséggel ruháztuk fel, ki elfogad minden a nyomdánkat, valamint az Aradi Közlöny kiadóhivatalát érdeklő megbizásokat.

Közgyülés Makón.

(Az állandó szinkör. — Szegény emberek földje.)

— Az *Aradi Közlöny* tudósitójától. —

Makó, november 10.

Makó város képviselete ma délelőtt tartotta meg november havi rendes ülését *Farkas* József polgármester elnöklésével. A gyülésnek kevés érdekes tárgya volt, nem sok beszéd hangzott el s — ami ritkán történik meg — délre véget ért. A hozott határozatok között több olyan van, ami a képviselők jóakaratát bizonyitja s mig egyrészt ez az uj polgármester tapintatos vezetését dicséri, másrészről arra enged következtetni, hogy a képviselők is engednek eddigi rideg álláspontjukból s a jó ügynek ők is támogatóivá szegődnek.

A gyülést 9 órakor a *Meskó* Sándor dr. főispán és több képviselő által beadott azon inditvány vezette be, hogy a város az épülés alatt levő *állandó szinkör* részére 10 éven át évi 1000 korona segélyt szavazzon meg.

Dózsa Sámuel dr. szólott először az inditványhoz, amelyet lelkes és sokszor éljenzést keltett beszédben ajánlott elfogadásra. Olyan világot élünk, hogy a tősgyökeres Makó város magyar lakóinak is szüksége van arra, hogy a magyar érzésben, gondolkozásban erősitse magát s ezt a szent célt szolgálja a szinmüvészet. Ebből a szempontból magából meg kell szavazni a segélyt.

Gróff Gyula és *Báló* Benedek szintén a segély megszavazása mellett beszéltek, csak *Börcsöknek* volt kifogása ellene azért, mert a város szegény, nem győzi a kiadásokat. A névszerinti szavazásnál, 76 szóval 63 ellen, tehát *13 szótöbbséggel megszavazták az 1000 koronás segélyt.*

A miniszterium, a törvényhatóság leiratait, a tanács és a polgármester jelentéseit vita nélkül tudomásul vették.

A marosi hullámtér kiadása hozott ezután némi élénkséget a közgyülésbe. A képviselet szegánysorsu emberek között 400 négyszögöles parcellákban határozta kiadni a hullámteret, s egy ilyen terület évi haszonbérét 12 koronában állapitotta meg. A tanács megvizsgáltatta a területet s megállapitották, hogy szőlőültetésre csak kis mértékben alkalmas, ezért azt ajánlotta a közgyülésnek, hogy adja ki ugyan a földet, de csak 6 évre s a haszonbért parcellánkint 15 koronára emelje fel. A képviselet nem ment bele a tanács javaslatába, hanem fentartotta eredeti határozatát.

A többi apró tárgy közül még a rendőrök és utászok fizetésemelés iránti kérelme keltett még némi érdeklődést. Az utászok kérelmét elutasitották, de a rendőrök fizetését évi 80 koronával feljebb emelték, még pedig a tanács javaslata ellenére.

A gyülés valamivel 12 óra előtt ért véget s jegyzőkönyvét szerdán délután hitelesitik.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ **A facseti petició.** Ismeretes, hogy *Harkányi* János báró facseti mandátuma ellen beadott első peticiót a kérvényezők vizsgálat közben visszavonták. A törvényes határidőn belül aztán ujabb kérvényezők, ujabb peticiót adtak be, melyre nézve a Kuria megint elrendelte a vizsgálatot. A bizonyitási eljárást azóta befejezték, s a kir. Kuria II. választási tanácsa a petició folytatólagos tárgyalását f. é. december hó 16-ikára tüzte ki. Az ügy előadója *Asztalos* Aba kuriai biró lesz.

§ **Birói vizsga.** *Uray* József, az aradi járásbiróság aljegyzője kitünő sikerrel letette a birói vizsgát.

VÁROS ÉS MEGYE.

Aradváros közgyülése.

— A sorrend. —

Sorrendje az Arad sz. kir. város törvényhatósági bizottságának, 1902. évi november hó 12 én, d. u. 4 órakor tartandó rendes havi közgyülésében tárgyalás alá kerülő ügydaraboknak.

A tanács javaslatba hozza, hogy:

25. Polgármester jelentése a kis-zombor aradi és a Debrecen fehértemplomi állami közutak átkelési szakaszának szilárd anyaggal való burkolása céljából a „Közuti alap" terhére felveendő 200000 korona kölcsönről kiállitandó kötelezvény szövege tárgyában. 26. Dr. *Tolnay* János és *Müller* Károly törvényhatósági bizottsági tagok inditványa az ujoncjutalék felemelése és a póttartalékosok behivására vonatkozó törvényjavaslatok ellen a képviselőházhoz intézendő felirat tárgyába.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Budapesti árú- és értéktőzsde.

— Az *Aradi Közlöny* távirati tudósitása. —

Budapest, november 10.

Délitőzsde. Buzakinálat jó, vételkedv mérsékelt. Nyugodtabb irányzat mellett 42.000 métermázsa került forgalomba, gyöngén tartott árakon. Egyéb gabonanemek változatlanok. Időjárás szép.

Zárlat 12 órakor:

Buza 1903. áprilisra	7.48— 7.49
Rozs 1903. áprilisra	6.51— 6.52
Zab 1903. áprilisra	6.34— 6.35
Tengeri 1903. májusra	5.70— 5.71
Repce augusztusra	11.75—11.85

Zárlat 5 órakor:

Buza 1903. áprilisra	7.42— 7.43
Rozs 1903. áprilisra	6.46— 6.47
Zab 1903. áprilisra	6.28— 6.29
Tengeri 1903. májusra	5.68— 5.69
Repce augusztusra	—.——.—

Zárlat 5 órakor: korona

Osztrák hitelrészvény	662.50
Magyar hitelrészvény	695.50
Leszámitolóbank részvény	437.—
Rima-Murányi vasmű részvény	457.50
Osztrák-magyar államvasuti részvény	690.50
Közuti vasut	607.—
Városi villamos vasut részvény	322.50

Hivatalos árfolyamok

a budapesti árú- és értéktőzsdén.

Budapest, november 10.

Magyar aranyjáradék 4%	120.35
Magyar koronajáradék 4%	97.65
Magyar arany 4½%	—.—
Magyar ezüst 4½%	—.—
Magyar keleti vasut	—.—
Magyar földtehermentesitési kötvény	97.60
Magyar italmegváltási kötvény	—.—
Horvát-szlavon földtehermentesitési kötvény	98.—
Magyar nyereménysorsjegy kölcsön	202.—
Tiszaszabályozási és szegedi kölcsön	157.—
Osztrák papirjáradék	100.75
Osztrák járadék ezüst	100.55
Osztrák járadék arany	120.50
Koronajáradék	100.—
1860-iki államsorsjegyek	149.50
Osztrák-magyar bankrészvény	1560.—
Magyar hitelbankrészvény	698.50
Osztrák hitelbankrészvény	663.75
Osztrák-magyar államvasut	692.50
20 frankos arany (Napoleondor)	19.06
Német birodalmi márka	116.90
London	239.22
Páris	95.17
20 márkás arany	—.—

Szeszüzlet.

— November 10. —

Mai jegyzéseink: Készárú nagyban nyers szesz 115 korona, kicsinyben 117 korona; finomitott szesz nagyban 118 korona, kicsinyben 120 korona hordó nélkül, per 100 iter %, beleértve 70 korona fogyasztási adót.

Száritott moslék 12·80—13·— korona mmázsánként.

Vasuti közlekedés.

— Érvényes 1902. évi október hó 1-től. —

ARADRÓL		ARADRA	
Budapest felé indul:		**Budapest felől érkezik:**	
Nagyváradra reggel	5.10	Személyvonat reggel	6.05
Gyorsvonat reggel	8.18	Személysz. tv. reggel	9.10
Személyvonat d. e.	11.20	Gyorsvonat délelőtt	11.51
Személysz. tv. d. u.	4.45	Személyvonat d. u.	3.32
Gyorsvonat délután	4.21	Gyorsvonat este	7.11
Személyvonat este	9.35	Szmv. Szolnokról este	9.—
Erdély felé:		**Erdély felől:**	
Személyvonat reggel	6.35	Soborsinról reggel	6.59
Gyorsvonat délután	12.11	Személyvonat d. e.	10.50
Soborsinig délután	2.04	Radnáról délután	2.36
Személyvonat d. u.	4.07	Gyorsvonat délután	4.06
Radnára délután	7.23	Személyvonat este	8.57
Temesvár felé:		**Temesvár felől:**	
Személyvonat reggel	6.15	Vegyesvonat d. e.	10.43
Személyvonat d. e.	11.56	Személyvoat d. u.	3.44
Vegyesvonat délután	5.—	Személyvonat éjjel	10.59
Szeged felé:		**Szeged felől:**	
Vegyesvonat reggel	7.10	Személyvonat reggel	8.35
Személyvonat d. u.	4.11	Vegyesvonat este	7.06
Brád felé:		**Brád felől:**	
Személyvonat reggel	6.25	Gurahoneczról szm. r.	8.03
Vegyesvonat d. u.	12.06	Vegyesvonat d. e.	11.—
Gurahonczig szm. du.	4.30	Személyvonat este	6.56

Nemzeti szinház.

Bérlet 42. sz. Páros.

Kedden, 1902. évi november hó 11-én:

DISZELŐADÁS

Katona József születése évfordulója alkalmából:

Bánk bán.

Dráma 5 felvonásban. Irta: Katona József.

SZEMÉLYEK:

II-ik Endre	Ternyei L.	Egy zászlós ur	Juhász S.
Gertrudis	Daróczi Ilka.	Petur bán	Győre Alajos.
Ottó öcscse	Gózon Béla.	Miska bán	Füredi J.
Bánk bán	Csiky László.	Solom mester	Réthy István.
Melinda, neje	Gazdi A.	Bendeleiben	Gőöz Aranka.
Soma, fiuk	Szabó Rózsi.	Biberach	Mariházi M.
Mikhál bán	Németh J.	Tiborcz	Békés Gyula.

Kezdete este 7 órakor.

REGÉNY-CSARNOK.

A róma-párisi expressvonat.

— Angol regény. —

Forditotta: **Ritt Gyula.** [7]

(Folytatás.)

— Nem látja ön, hogy odáig van. Kiáltott föl magánkivül a tábornok. Még nem jött magához. A lovagiasság, nem, mert ez ugyis hiába volna, hanem az emberiség nevében kérem önt, hogy kimélje ezt a hölgyet, legalább a jelen pillanatban.

— Lehetetlen, teljesen lehetetlen. Alapos okaink vannak, hogy előbb a grófnő hallgattassék ki. Remélem, hogy annyira már magához jött.

— Ha kivánja, megkisérlem. Szólt közbe fölemelkedve a grófnő is szemmel láható megerőltetéssel közelitett néhány lépéssel.

— Nem, nem, maradjon grófnő, beszélt gyorsan angol nyelven a tábornok, mialatt hozzálépett és megragadta a kezét. Ez mégis sok uram, a mit ön tesz.

— Vissza! kiáltott megtiltom önnek, hogy e hölgyhöz közelitsen, vele beszéljen, vagy érintkezésbe lépjen vele. Ór jöjjön és tegye kötelességét.

Bár a rendőr még mindig kivont kardját szorongatta, nem sok kedvet érzett a közelitésre. Nyilván nem akarta ennek az erős embernek markos szoritását érezni, ki hozzá még tábornok is volt. Minthogy az katona volt, nagy tisztelettel kezdett viseltetni a tábornok iránt, különösen erélyes föllépése után.

Ezalatt a tábornok nyugodtan beszélt a

grófnővel, továbbra is angol nyelven, a mi szerfölött bosszantotta a rendőrfőnököt, ki egy szót sem értett belőle.

— Ez már türhetetlen! Galipaud, Block! ugrált dühében a kis főnök.

S amikor ezek a kiáltásra berohantak, a tábornokra mutatott. Vigyétek a legközelebbi rendőrállomásra. Ha ellenszegül, erőszakot kell alkalmazni. A fokozodó lárma a vizsgálóbirót és a rendőrbiztost is a terembe csalta, ugy hogy most már hat hivatalnok fogta körül a veszélyesnek látszó tábornokot.

Egyedül csak ő tekintette komikusnak ezt a hivatalosan komoly jelenetet.

— Még mennyien jönnek? — szólt halk nevetéssel. Miért nem hiv, még lovasokat, tüzéreket, lovon és gyalog és ágyukkal, gunyolódott a tabornok. S minden miért, mert egy öreg férfi, egy gyenge nőt vett védelmébe.

— Valóban azt hiszem Károly, — szólt közbe fivére a leikész, hogy tul mégy a határon.

— Fivérének igaza van, biztositom, hogy ez nem volt szükséges, — szólt a grófnő és szép szemeiben a hála könnyei ragyogtak. On egy igazi katona, egy valódi gentlemen. Jóindulatát nem fogom feledni. Ezalatt a vizsgálóbiró informáltatta magát s mint az itt lévő hivatalnokok legtekintélyesebbje, komoly nyugodt hangon fordult a tábornokhoz.

— Engedje remélnem, hogy kötelességünk teljesitésében nem akar megakadályozni. Ha akarom és az teljesen jogomban áll, önt lecsukathatom, mert viselkedésével rászolgált arra. Azonban hinni akarom, hogy föllépése csak udvariasságnak folyománya. Ez bár dicséretesés jellemző az ön nemzetére nézve, remélem, hogy a jelen körülmények között nyugodt megfontolással belátja hibáját és nem fogja megismételni.

Beaumont le Hardi ur komoly ember volt. Higgadt föllépésével, lága hangjával, mi a pattogó hivataltársnak legkevésbbé sem tettszett, előkelő, finom embert mutatott.

— Oh a legnagyobb örömmel uram, felelt sir Collingham kiengesztelve, csendesen. On látta, legalább is hallotta, hogy mi történt itten, Nem én kezdtem s engem a legkisebb szemrehányás sem illet, de elfogadom, hogy én is igaztalan voltam? Mit kiván most tőlem?

— Adja szavát, hogy törvényeinknek alá veti magát, az utasokkal pedig nem fog érintkezni.

— Mindenesetre uram . . . illetve csak azután, ha a grófnővel még néhany szót váltottam.

— Nem, nem, azt nem engedhetem meg.

Azonban hiába emelte fel kezét tiltakozva a biró, Sir Collingham még egypár szót váltott a grófnővel, mielőtt az átment volna a másik helyiségbe.

— Bátorság, méltóságos asszonyom — bátorság. Ne üljön föl nekik, önnek nincs oka félni.

(Folytatása következik.)

NYILTTÉR.*

Limbeck János

első magy. kir. szab. érckoporsó-gyára és temetésrendező intézetéből.

Özv. **Nikolits Péterné** szül. **Paulini Zsuzsanna** a maga, ugy gyermekei **Irma** férj. **Müller Gyuláné, Sándor** és **Géza**, veje **Müller Gyula** m. k. honvédszázados, unokája **Müller Ilona**, édes anyja **özv. Minich Adámné**, sógornője **özv. Nikolits Sándorné** szül. **Joanovits Anna**, nemkülönben szamos más rokon és jóbarát nevében is fájdalomtelt szivvel tudatja a forrón szeretett és felejthetlen jó férj, illetőleg édes apa, após, nagyapa, sógor, vő és rokon

NIKOLITS PÉTER,

a koronás ezüst érdemkereszt tulajdonosa, nagyiparos, a Nikolits Péter és fia cég beltagja, földbirtokos, Arad sz. kir. város törvényhatósági biz. tagja, az aradi ipartestület örökös tb. elnöke, az aradi kereskedelmi kamara alelnöke és számtalan egyletnek disztagja stb.

folyó évi november hó 10 én reggeli 9 órakor, életének 69 ik és boldog házasságának 39-ik évében, hosszas szenvedés után elhunyt.

A boldogult hült tetemei november 11-én, d. u. 3 órakor fognak Kossuth-utca saját házából gör. kel. szertartás szerint a felső temetőben levő családi sirkertben örök nyugalomra tétetni.

Arad, 1902. november 10.

Áldás emlékére! Béke poraira!

Teheránból érkezett

valódi perzsa szőnyegek,

ebédlő, salon, uri- és hálószobák részére.

Megtekinthetők a fő-vámhivatalnál, József főherceg-ut 3. sz. reggel 8 órától déli 12 óráig.

1839 **Schwarcz Zsigmond.**

Szobel Adolf

angol és francia női szabó,

Arad, Szabadság-tér 17.

Ajánlja a mai kor legmagasabb igényeinek megfelelően berendezett

női ruha műtermét,

ahol a legujabb divat szerint e szakba vágó munkák állittatnak elő, minden előforduló idényre. Pontos és gyors kiszolgálás, jutányos ár. 1918

NAPIREND.

November 11. Kedd. Róm. kath. naptár: Márton püspök. — Protestáns naptár: Márton püspök. — Görög-keleti naptár (október 29.): Anasztázia. — A nap kél 6 óra 44 perckor, nyugszik 4 óra 12 perckor. — A hold kél 1 óra 58 perckor, nyugszik 1 óra 21 perckor.

Kölcsey-könyvtár. Nyitva van hetfőn, szerdán és szombaton délelőtt 11½—12½ óráig; kedden, csütörtökön és péntekeken délután 1½—2½ óráig; vasárnap és ünnepnapokon zárva. Helyiség: Erkelye-muzeum helyisége melletti tanterem.

Időjoslás. A központi meteorologiai-intézetnek Aradra érkezett táviratai szerint a mai napra a következő időjárás várható: Enyhe, délen, nyugaton sok helyütt csapadék.

November 11. Az aradi ipar- és népbank rendkivüli közgyülése délelőtt 11 órakor.

Apró hirdetésekre

szolgáló levelezőlapok kaphatók

Aradon:

Réczey Nándor
könyvkereskedésében, Szabadság-tér és Forray-utcza sarok.

Ifj. Klein Mór
könyvkereskedésében, Atzél Péter-utcza.

Kerpel Izsó
könyvkereskedésében, Andrássy-tér.

Kubina Béláné
papirkereskedésében, Hunyadi-utcza.

Keppich Zsigmond
papirkereskedésében, Andrássy-tér.

Ozv. Hammerschlag L.-né
dohánytőzsdéjében, Andrássy-tér.

Lészay Sándor
dohánytőzsdéjében, Andrássy-tér

Kis tőzsdében
Templom-utcza.

Kohn László
Waggongyárban.

Hoffmann József
fűszerkereskedésében, Forray-utcza.

Bauer Gyula
dohánytőzsdéjében, Andrássy-tér.

Ismeretség hiányában

ezuton megismerkedni óhajt egy biztos jövőjü fiatal ember egy olyan leánynyal vagy fiatal özvegygyel, kinek 4—5000 frt hozománya van. Fényképpel ellátott levelek f. hó 20-ig e lap kiadóhivatalába kéretnek „biztos jövő“ alatt. 2064

Kerestetik

egy ügyes pénztárnoknő, ki az irodai teendőkben némi jártassággal bir. — Czim a kiadóhivatalban. 2030

Könyvelői és levelezői

segédtiszti állásra

pályázni szándékozó tisztességes, szorgalmas fiatal urak sziveskedjenek magyar és német nyelven irott, más-más szövegü pályázataikat benyujtani. Személyes bemutatkozást csak erre való meghivásra fogadunk. 2063

Az aradi gázgyár igazgatósága.

3 nap alatt meggyógyul

a hugycsőfolyás — ha több éves is — szabadalmazott tanálmányom által, mely több évi orvosi gyakorlatban kipróbálva, a bécsi közkórházban s a párisi Hopital-Mydi-ben vérbajbetegségek osztályán általános használatban van. Tehetetlenség és éjjeli magömlés meggyógyitására is feltétlenül biztos. Étrend, foglalkozás változtatás nélkül otthon titokban használható. Használati utasitással 10 frt, utánvéttel, vagy az összeg előre küldése mellett.

Dr. Tóth Ödön 1653

Budapest, VIII. József-körut 53.

Villanyos házi csengő

bevezetést,

Villanyos házi csengő

javitást,

Villanyos csengő

évi jókarban tartást,

Házi telephon

szerelést szakszerüen és jutányosan készit 1732

Kalmár József

villanymüszerész, kerékpár és varrogép raktár és javitó műhelye

ARAD, Salacz-utcza 2.

Zálogczédulákat,

tört aranyat, ezüstöt és ékszertárgyakat **készpénz fizetés** mellett a legmagasabb árban vesz

DEUTSCH IZIDOR

órás és ékszerész

ARAD, TEMPLOM-UTCZA

Minorita-palota.

Alkalmi vételek folytán legolcsóbb bevásárlási forrás!

Arad legnagyobb 1746

óra és ékszer-raktára.

TELEFON 438

ZSEBKENDŐ

Szines szövött vászon zsebkendő	1	tucsat	1.50,	2.—,	2.50,	3.—	frt
Szinnyomatu » »	1	»	2.50,	3.—,	3.50,	4.—,	5.— »
» női a jour » »	1	»	3.50,	4.—,	5.—,	6.—,	7.— »
» férfi á jour » »	1	»	4.50,	5.—,	6.—,	7.—,	8.— »
Szines szövött á jour vászon »	1	»	3.—,	4.—,	5.—,	6.—,	7.— »
Angol szinnyomatu női batiszt »	1	»	—.—,	1.50,	2.—,	2.50,	3.— »
» » férfi » »	1	»	2.—,	2.50,	3.—,	3.50,	4.— »
Fehér női és férfi egy és több á jouros vászon zsebkendő	1	»	3.—,	4.—,	5.—,	6.—,	8.— »
Gyermek »	1	»	—.40,	—.60,	—.80,	1.—,	1.50 »

Fehér szegetlen vászon zsebkendő 1 tuc. 2 frt és felj., minden árban. Fehér és szines francia különlegességek 10 frt és feljebb, minden árban. — Ha a zsebkendők a várakozásnak meg nem felelnének, szivesen kicseréltetnek.

Zsebkendő-különlegességek

gyári raktára:

Budapest, VI., Uj-utcza 7.

1936

NEUMANN M.

férfi-, fiu- és gyermek-ruha telepe
ARADON,
Andrássy-tér, a Fehér Kereszttel szemben.

csász. és kir. udvari szállitó

Dusan felszerelt raktár az elösmert legjobb minőségü készárukban.

1502

Mérték szerinti megrendelések kifogástalan kivitelben készittetnek.

Szabott árak. Alapittatott 1845. Telefon szám 457. Szabott árak.

Figyelmeztetés
a fénykép-jogra nézve!

Mivel folyó hó 10-ikétől kezdve pénztáraimnál a Paragon rendszerü Blokkokat vezetem be, tisztelettel felhivom **a fénykép-bon tulajdonosokat,** sziveskedjenek **még a hét folyamán** fényképeiket nagyitásra elhozni, illetve beküldeni.

Kiváló nagyrabecsüléssel

PORTER VILMOS
Nagy Áruháza

2054

Aadon, Szabadság-tér.

STERN M. A.

Arad és vidéke legnagyobb kizárólagos
nói-felöltő áruháza.

Nagy választék a legegyszerübbtől a legfinomabb kivitelig.

Ujdonságok naponta érkeznek.

2502

ALAPITTATOTT 1875. TELEFON 238.

Aradi nyomda részvénytársaság könyvnyomdája.